کبیره او صغیره ګناهونه

Ketabton.com

لیکوال:
فرید احمد (مبارز)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم: کبیره او صغیره ګناهونه

لیکوال: فرید احمد (مبارز)

کمپوزر: خپله لیکوال

بیا کتنه: مولوي حمدالله

بریښنالیک: Faridahmadmobariz81@gmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

زما محترمو والدینو ته چې زما روزنه او پالنه یې په پوره مینه کړې ده. علماء کرامو، اُستاذانو د علم د لارې لارویانو ته چې تل یې خپل قلم د اسلام د پرمختګ لپاره جاري ساتلی دی او ټول اُمت مسلمه ته دې ډالۍ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع	مخ
کتاب پېژندنه	۱
بسم الله الرحمن الرحیم	۲
ډالۍ	۳
فهرست	۵
سریزه	۶
د کبیره او صغیره ګناه تعریف او تشریح	۷
کبیره ګناهونه	۹
صغیره ګناهونه	۱۱
د مسلمان سپکاوی یا ټوکي باندي کول	۱۴
غیبت کول حرام دی	۱۷
ښکنځل او بي حیاء خبري کول	۱۸
پر انسان یا ځاروي باندي لعنت ویل	۲۰
د عالمانو او د الله سبحانه وتعالی د ولیانو بي ادبي یا بي عزتي کول	۲۲
دروا غ ویل یا د درواغو قسم اخیستل	۲۴
د مسجد شریف بې احترامي کول	۲۷
لمانځه ته په صحیح ډول توجه نه کول	۲۹
په تول او ترازو کي کمي کول	۳۲
تصویر جوړول حرام دی	۳۴
د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسیوا په بل څه قسم اخیستل	۳۷
بي ګټي خبري او عمل کول	۳۸
لونګ یا پرتوګ تر بجلکو کښته کول	۳۹
په ناوړه القابو سره د یو چا یادونه کول	۴۱
د مسلمان عیب لټول یا یي رسواء کول	۴۲
چغلي یا دوه مخي کول	۴۲
د نسب د امله یو چا ته پیغور ورکول	۴۴
د قران کریم د آیت، حدیث او د الله (جل جلاله) د نامه بي ادبي کول	۴۵
بي ضرورته ستر لوڅول	۴۶
د نجومیانو څخه د غیبو خبري پوښتل	۴۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خلګو لاره تنګول او په لاره کې يې مرداري اچول..................................۴۷
سود خوړل يا يې کاروبار کول..۴۷
د الله سبحانه وتعالى څخه ماسيوا په بل څه سره قسم اخيستل..........................۴۸
د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسيوا نذر کول حرام دی...................................۴۸
د فلاني په حق سره دعا کول...۴۸
د درواغو شاهدي ورکول..۴۹
د بسم الله الرحمن الرحيم ليکل په اعدادو سره...۴۹
د رشوت ور کولو جائز او ناجائز صورتونه..۵۰
د کميشن يا د دلالي أجرت اخيستل...۵۰
په خيرات ورکولو سره احسان اچول..۵۱
د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسيوا ځاروی ذبح کول.......................................۵۱
ښځه د خاوند او مزدور يا غلام د بادار په خلاف پارول.......................................۵۲
په يو وخت کي تر يوه ډير طلاقونه ورکول...۵۲
د اجازي پرته د يو چا کور ته ورننوتل يا کتل..۵۳
د روح لرونکي شي په اور کي سوځل..۵۳
په اولادونو کي برابري نه کول...۵۳
د بولو د څاڅکو څخه ځان نه ساتل..۵۴
د خلګو په لاره کي مرداري اچول...۵۴
پرته د ضرورته سپی ساتل..۵۴
پای...۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

الحمدالله رب العالمین والعاقبة للمتقین والصلوة والسلام علی اشرف الانبیاء محمد مصطفي (صلی الله علیه وسلم)۰ الهم صلی علی محمد وعلی آل محمد کما صلیت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انک حمید مجید. الهم بارک علی محمد وعلی آل محمد کما بارکت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انک حمید مجید. اما بعد!

هر وخت چي انسان بي لاري سوی دی، نو الله سبحانه وتعالی لارښوونکی ورته رالیږلی دی، تر څو د نورو لارو څخه يې راوګرځوي او پر مقصوده یعني مستقیمه لاره يي برابر کړی دی، بلاخره الله سبحانه وتعالی خپل دغه جریان د آخري پیغمبر حضرت محمد مصطفی (صلی الله علیه وسلم) په رسالت او کتاب قرآن کریم سره يې پای ته ورسوی. په اوسني عصر کي د بیلا بیلو سببونو د کبله د ګناهونو ډیرښت د عامي وباء یا ناروغۍ صورت ځان ته غوره کړی دی، دې طوفان ټول انسانان هغه که د مشرق دي او که د مغرب دي ټوله يې محاصره کړي دي، داسي حالت ته خبره رسیدلي ده، که چیري د الله (جل جلاله) یو بنده د ګناهونو څخه د حفاظت اراده وکړي، نو د دنیا فضا به ډیره ورته تنګه سي. په کومه ورځ چي ماته د دغه کتاب د لیکولو ویاړ را په برخه سو، په هم هغه لحظه ما ته دا احساس پیدا سو، چي الله سبحانه وتعالی زه په یوه لوی انعام سره ونازولم، سترګو او زړه مي دواړو د خوشحالۍ څخه ژړل چي زه حقیر انسان هم نن د اسلام د مبارک دین په هکله یو څه لیکم، قلم او ګوتي مي دواړه په لړزیدو وې، ځان مي د نړۍ یو خوشبخته انسان محسوساوه او داسي اُمیدونه راته پیدا کیدل چي ګوندي الله سبحانه وتعالی به د خپل مبارک دین په برکت ما عاجزه ته مغفرت او بخښنه وکړي، خپله لویه عفوه او کامیابي به را په برخه کړي، ددې تر څنګ ما ته به د اسلام د مبارک دین د هر اړخیز خدمت لپاره نور طاقت هم را په برخه کړي، او زه ددې شکر اداء کولو لپاره د اسلام مبارک دین ته د سر او مال په قرباني کولو سره خدمت وکړم او هیڅکله ځان ځیني ونه سپموم. ومِن الله توفیق

درنو لوستونکو! دا چي زما او ستاسي تر منځ ددې کتاب د لوستلو د برکته ملګرتیا پیدا سوه، زه ستاسو ټولو لوستونکو څخه نړۍ نړۍ مننه کوم، چي خپل آرزښتمن وخت مو زما د کتاب و لوستلو ته ورکړی، زه ځان ستاسي ددې ښیګني پوروړي بولم او ستاسي لپاره لاسونه د لوی رب (جل جلاله) و دربار ته لپه کوم، الله (جل جلاله) دي ستاسي ژوند د اندیښنو او غمونو څخه په آمن کي کړي.

په درنښت

فرید احمد (مبارز)

۲۷/۳/۱۴۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کبیره او صغیره ګناه تعریف او تشریح

د علماؤو د یوې ټولې قول دا دی: هره ګناه کبیره ده، هیڅ صغیره ګناه وجود نه لري، ځکه چي په هره ګناه کي د الله سحانه وتعالی او د هغه د رسول (صلی الله علیه وسلم)د ارشاد مخالفت دي.

د الله سبحانه وتعالی او د هغه د رسول (صلی الله علیه وسلم) مخالفت چي څومره لږ وي، بیا هم غټه ګناه ده، ددې امله صغیره ګناه نه سي ورته ویل کېدلای. بیا چي د صغیره او کبیره ګناهونو کوم تقسیم مشهور دی هغه فقط اضافي او نسبتي دی، یعني ځیني ګناوي د نورو ګناهونو په مقابل کي صغیره دي. د شیخ ابواسحاق اسفرائني، قاضي ابوبکر باقلاني، امام الحرمین تقي الدین سبکي او د عامه اشاعره علماؤو (رحمة الله تعالی علیهم) همدا قول دی.

د جمهورو علماؤو مذهب دا دی: ګناهونه ځیني کبیره او ځیني صغیره دي ځکه چي پر دې خبره د ټولو اتفاق دی، ځیني ګناوي داسي دي چي د هغه کوونکی فاسق او مردود الشادة ګڼل کیږي، او بعضي بیا داسي دي چي د هغه کوونکي ته فاسق نه ویل کیږي او د هغه شهادت نه ردیږي. لومړی قسم ګناه ته په اصطلاح کي کبیره ګناه او دوهم قسم ته یې صغیره ګناه ویل کیږي. د لومړی ټولی د علماؤو او جمهورو اختلاف هم فقط د نامه اختلاف دی، په حقیقت کي کوم اختلاف نه سته، ځکه چي جمهور علماء چي کومو ګناهونو ته صغیره وایي، د هغوی دا مطلب نه دی چي په کولو کي یې کوم بدوالي نه سته یا لږ خرابه ده، بلکي د الله (جل جلاله) او د هغه د رسول (صلی الله علیه وسلم) د مخالفت د حیثیته هره ګناه لویه او عذاب یې سخت دی. زواجر ملخصاً

امام غزالي (رحمة الله علیه) فرمایي: کومه ګناه چي انسان په بي باکي سره کوي، هغه کبیره ګناه ده که څه هم صغیره وي، او کومه ګناه چي ناڅاپه وسي او په زړه کي د الله سبحانه وتعالی څخه بیره، پښیماني او تاسف ور سره وي، هغه صغیره ده که څه هم غټه ګناه وي. والله اعلم

د کبیره او صغیره ګناه په تعریف کي د علماؤو اقوال مختلف دي: علامه ابن نجیم (رحمة الله علیه) په خپله رساله کي تقریباً څلویښت (۴۰) قولونه نقل کړي دي. همداسي علامه ابن حجر هیثمي (رحمة الله علیه) هم ډېر بیلا بیل قولونه را نقل کړي دي، مګر په ټولو کي ډېر جامع قول د اصحابو، تابیعنو او علماء کرامو څخه نقل سوی دی. هغه دا دی: پر کومه ګناه باندي چي په قرآن کریم یا حدیث کي د اور او دوږخ سزا راغلې وي هغه کبیره ګناه ده، او پر کومه ګناه باندي چي د اور او دوږخ سزا په ښکاره سره نه وي راغلې هغه صغیره ګناه ده.

د حضرت حسن بصري، سعد بن جبیر، مجاهد، ضحاک او نور علماء کرامو (رحمة الله تعالی علیهم) څخه هم دا تعریفونه را نقل سوي دي. زواجر

پر صغیره ګناه باندي همیشه توب یا تکرارن کول: امام رافعي (رحمة الله علیه) فرمایي: کومي ګناه ته چي صغیره ګناه ویل کیږي، دا تر هغه وخته صغیره ګناه ده، تر څو چي دوام او همیشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

توب پر ونه سي، کله کله وسي څوک چي پر صغيره ګناه باندي دوام وکړي، هغه د کبيره ګناه کوونکی سو، همداسي که څوک په ډېرو صغيره کناهونو کي بوخت سي، تر داسي حالته پوري چي د هغه پر اطاعاتو باندي غالب سي هغه هم فاسق او مردود الشهادة دي. کتاب زواجر

د رئيس المفسرين حضرت عبدالله بن عباس (رضي الله عنهم) څخه يو چا پوښنته وکړه: يو سړی عمل لږ کوي، يعني نفلي عبادتونه لږ کوي پر فرضو او واجبو عمالو باندي اکتفاء کوي، نفلي عبادتونه نه کوي، ذکر او اذکار، تسبيحات ډير نه کوي، مګر ګناوي يې هم لږ دي، يعني د ګناهونو څخه ځان ساتي دا سړی ښه دي او ستا خوښ دی، او که دي هغه سړی خوښ دی، چي نفلي عبادتونه هم ډېر کوي او ګناوي يې هم ډيري وي؟

مثلاً: د تهجد لمونځ هم کوي، د اشراق لمونځ هم کوي، تلاوت هم کوي، وظيفي او تسبيحات هم ډېر کوي، مګر ددې سره ګناوي هم ډيري کوي ستا په عقيده کوم يو ښه دی؟ د اول سړي عمل لږ خو ګناه يې هم لږ ده. د دوهم سړي اعمال ډېر خو ګناوي يې هم ډيري دي.

حضرت عبدالله بن عباس (رضي الله عنهم) په جواب کي وفرمايل: د ګناهونو څخه د ځان د حفاظت په مقابل کي هيڅ شی آهميت نه لري، يعني انسان که د ګناهونو څخه ځان وساتي دا ډير غټ نعمت دی او غټه فايده ده چي هيڅ عمل ددې مقابله نه سي کولای، نو هغه سړی چي ګناوي يې لږ وي هغه تر هغه سړي ښه دی چي ښه عمل يې ډېر وي، مګر ګناوي يې هم ډيري وي، ځکه چي اصل شی د ګناهونو څخه ځان ساتل دي.

علامه ابن نجيم (رحمة الله عليه) په خپله رساله کي لاندې کبيره او صغيره ګناهونه راوړي دي، چي په راتلونکو عنوانونو کي به ذکر سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کبیره ګناهونه

۱: زنا کول. ۲: لواطت کول. ۳: شراب څښنل که څه هم یو څاڅکي وي، همدارنګه د خرما د درختي څخه جوړ سوي شراب، د بنګو بوټي او داسي نور... د نشي شيان اسمتعالول. ۴: غلا کول. ۵: پر پاک لمني ښځي باندي د زناء تور پوري کول. ۶: په ناحقه سره قتل کول. ۷: په حقه سره شاهدي نه ورکول. ۸: د دروغو شاهدي ورکول. ۹: د يو چا مال غصبول، يعني په زور سره اخيستل. ۱۰: د درواغو قسم اخيستل. ۱۱: د جهاد د ميدان څخه پر شاه تګ، يعني پاته کيدل. ۱۲: سود خوړل کاروبار يې کول. ۱۳: د يتيم مال په ناحقه خوړل. ۱۴: رشوت اخيستل. ۱۵: د مور او پلار نافرماني کول. ۱۶: قطع رحمي کول، يعني د نژدې دوستانو حقوق نه ادا کول. ۱۷: د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) يو قول يا فعل ته قصداً د درواغو نسبت کول. ۱۸: د روژي په مياشت کي پرته له کومه عذره روژه ماتول. ۱۹: په تول او ترازو کي کمي کول. ۲۰: فرض لمونځ د خپل وخت څخه مخته يا شاته کول.

۲۱: زکات او روژه پر خپل وخت نه ادا کول، د عذر او ناروغي صورتونه ځيني مستثنا دي. ۲۲: د فرضي حج ادا کولو څخه پرته مړ کيدل. ۲۳: پر مسلمان باندي ظلم کول يا تاوان ورسول. ۲۴: د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) اصحابو ته بد رد ويل. ۲۵: علماء او د قرآن کريم حافظانو ته بد ويل د هغوی د بد نامولو لپاره کوښښ کول. ۲۶: ظالم ته د يو چا چغلي کول. ۲۷: خپله ښځه، لور يا يو بل قريب په خپل اختيار سره په حرامو اخته کول يا راضي کيدل. ۲۸: نابلده ښځه، حرام کار ته چمتو کول او ددې لپاره دلالي کول. ۲۹: د توان لرلو سره سره آمر بالمعرف نهي عن المنکر پريښوول. ۳۰: جادو زده کول بل ته ورښوول او عمل په کول. ۳۱: قرآن کريم تر حفظ کولو وروسته بيا هيرول. ۳۲: روح لرونکي شی مړ کول يا په اور کي سوځل لکه: مار، لړم، غالبوزه او داسي نور...

۳۳: ښځه د خپل خاوند څخه جلا کول او د خاوند د حقوقو د ادا کولو څخه منع کول. ۳۴: د الله سبحانه وتعالی د رحمت څخه نا اُميده کيدل. ۳۵: د الله سبحانه وتعالی د عذاب څخه نه بيريدل. ۳۶: د مردار سوي حيوانانو غوښي خوړل. ۳۷: د خنزير غوښه خوړل. ۳۸: چغلي کول. ۳۹: د مسلمان غيبت کول. ۴۰: خُمار کول. ۴۱: په مال مصرفولو کي اسراف کول. ۴۲: د حاکم د حق څخه سر غړونه کول. ۴۳: خپلي ښځي ته د مور او لور په شان يا نومونو سره ويل. ۴۴: پر صغيره ګناه دوام کول.۴۵: پر ګناهونو باندي د يو چا سره مرسته کول، يا يې ګناه کولو ته چمتو کول. ۴۷: سروز يعني غزلي اوريدل. ۴۸: د خګلو په مخ کي ستر لوځول. ۴۹: د يو چا پر حق بخل کول. ۵۰: د لوړي مرتبي اصحاب د کښته مرتبي د اصحابو سره برابرول. ۵۱: ځان وژل. ۵۲: د بولو د څاڅکو څخه ځان نه ساتل. ۵۳: په صدقه کولو سره احسان اچول او تکليف رسول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۴: د قضاء او قدر يعني تقدير څخه انکار کول. ۵۵: د خپل امير سره غداري کول. ۵۶: د نجومي او کاهن تصديق کول. ۵۷: د يو چا لپاره د نذر او تقرب په ډول څاروي حلالول. ۵۸: لونګ، پرتوګ او نوري جامي د تکبر يا د تکبر څخه پرته تر بيجلکو کښته کول. ۵۹: د ګمراهي طرف ته خلګ بلل يا دا ناوړه رسم رواجول. ۶۰: غلام خصي کول يا د هغه يو اندام پرې کول يا سخت تکليف ورکول.۶۱: د احسان کوونکي ناشکري کول. ۶۳: په حرم شريف کي الحاد او ګمراهي خپرول. ۶۴: د خلګو پټ عيبونه لټول. ۶۵: هره داسي لوبه کول چي د هغې په حرمت کي د علماؤو اتفاق وي. ۶۶: مسلمان ته کافر ويل. ۶۷: د خپلو ښځو په حقوقو کي برابري نه کول. ۶۸: په لاس سره شهوت پوره کول. ۶۹: عالم پر خپل علم باندي عمل نه کول. ۷۰: غزلو ته رقص کول.۷۱: د دنيا محبت کول يعني دنيا ته ترجيع ورکول پر دين باندي. ۷۲: لغړزني هلک ته په شهوت سره کتل. ۷۳: د يو چا کور ته کتل يا د اجازي پرته ورننوتل.۷۵: زکات يا حج پرته د عذره ځنډول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صغیره ګناهونه

۱: نامحرمه ښځي ته قصداً کتل. ۲: د نامحرمه ښځي سره په یوازي ځای کي کښیناستل یا لاس ور وړل. ۳: پر انسان یا څاروي باندي لعنت ویل. ۴: هغه درواغ چي په هغه کي چاته تاوان ونه رسیږي. ۵: بام یا لوړ ځای ته ختل چي د هغه ځای څخه د خلګو کورنه معالومیږي. ۶: د یو مسلمان بد ویل که څه هم په اشاره یا کنایه سره وي او خبره هم رښتیا وي. ۷: د یو مسلمان سره پرته د کوم عذره تر درو (۳) ورځو زیات خبري نه کول یا اړیکي ور سره ختمول. ۸: پرته د علم او تحقیق څخه د یو چا د طرفه جنګ کول او د تحقیق څخه وروسته د حق په خلاف جنګ کول. ۹: په لمانځه کي په اختیار سره خندل یا د یو غم د کبله ژړل. ۱۰: نارینه د ښځي جامي اغوستل. ۱۱: په تکبر او غورور سره تګ کول. ۱۲: د فاسق سره ناسته او ولاړه کول. ۱۳: په مکروه وختونو کي لمونځ کول یعني لمر خاته او لمر لویده زوال.

۱۴: په منع سوو ورځو کي روژه نیول لکه: اخترونو او د تشویق ورځي. ۱۵: مسجد ته ناپاکي وړل. ۱۶: مسجد ته لیونی یا دونه کوچنیان وروستل چي ځیني د ناپاکي خطره وي. ۱۷: د قضاء حاجت پر مهال قیبلي ته مخ یا شاه ورګرځول. ۱۸: په حمام کي بلکل ځان لوڅول که څه هم د خلګو په مخ کي نه وي. ۱۹: صوم صال یعني: په داسي ډول روژه نیول چي په منځ کي یې هیڅ روژه مات نه وي. ۲۰: د کومي ښځي سره چي یې اظهار کړی وي، د ظهار د کفاري د ادا کولو څخه مخکي جماع ورسره کول. ۲۱: د ښځي لپاره د محرمه پرته سفر کول. ۲۲: د خوراک څیښاک ضروري شیان د ګراني ببي لپاره ساتل یا جمع کول. ۲۳: د خلګو په معاملو کي خنډ اچول. ۲۴: د صحرا خلګ چي کوم مال بازار ته د پلورلو لپاره راوړي، هغه په کمیشن او دلالي سره خرڅول.

۲۵: ښار ته د راتلونکي مال، بازار ته د رارسیدو څخه مخکي دباندي رانیول. ۲۶: د جمعي د آذان څخه وروسته یو شی رانیول او خرڅول. ۲۷: د سودا یا جنس عیب د خرڅولو په وخت کي پټول. ۲۹: د جنابت په حالت کي آذان کول. ۲۹: د جنابت په حالت کي مسجد ته پرته د عذره ننوتل. ۳۰: په لمانځه کي پر تشي لاس نیول. ۳۱: په لمانځه کي غټې پټو داسي پر ځان اچول چي لاسونه ځیني رایستل مشکل وي. ۳۲: په لمانځه کي په کالو بازی کول. ۳۳: د لمونځ کوونکي په مخ کي د هغه وخواته کښیناستل یا دریدل. ۳۴: په لمانځه کي راسته او چپه خواته کتل. ۳۵: په مسجد کي د دنیا خبري کول. ۳۶: په مسجد کي داسي کار کول چي هغه د عبادت وړ نه وي. ۳۷: په روژه کي د خپلي ښځي څخه مچه اخیستل چي تر حد زیاته اندیښنه وي. ۳۸: زکات د بې کاره مال څخه ادا کول. ۳۹: حیوانات د څټ له خوا حلالول. ۴۰: د حلال او ذبحه سوي حیوان مخصوص اعضاء لکه: مثانه او مرغړي خوړل. ۴۱: د حکومت له طرفه پرته د ضرورته د اجناسو نرخ ټاکل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۲: د بالغي او عاقلي انجلۍ نكاح د ولي د اجازې پرته كول يا خپله كول. ۴۳: نكاح الشغار يعني موخۍ كول. ۴۴: ښځي ته په يوه وخت كي تر يوه ډير طلاقونه وركول. ۴۵: ښځي ته پرته د ضرورته بائن طلاق وركول ولي چي په رجعي طلاق سره هم جلاوالی كيدلای سي. ۴۶: د حيض په حالت كي طلاق وركول. ۴۷: په طهر كي يې چي جماع كړي وي، په هغه كي طلاق وركول. ۴۸: طلاق سوي ښځي ته د جماع پواسطه رجوع كول ځكه چي لومړی رجوع په خبرو سره په كاره ده. ۴۹: ښځي ته د تكليف رسولو او عدي اوږدولو لپاره رجوع كول.۵۰: ښځي ته د تكليف رسولو لپاره ايلاء وركول يعني د ورتللو څخه قسم اخيستل. ۵۱: په اولادونو كي د شيانو په وركولو كي برابري نه كول. ۵۲: د قاضي او حاكم د فريقينو په عريضو كي په خپله معامله يا توجه نه كول. ۵۳: د پاچا انعام قبلول. ۵۴: د كوم چاچي حرام ډير وي، حلال يې لږ وي، د هغه سوغات يا دعوت پرته د عذره قبلول.

۵۵: د غصب سوي مځكي د ګټي څخه خوراک كول يا مصرفول. ۵۶: غصب سوي مځكي ته ننوتل كه څه هم د لمانځه لپاره وي. ۵۷: د بل چا په مځكه كي د هغه د اجازي پرته تګ كول. ۵۸: د يو حيوان، پزه، غوږ او داسي نور... څه پرې كول. ۵۹: يو حربي كافر يا مرتد ته تر درو (۳) ورځو پوري د توبي كولو او دعوت وركول څخه مخكي وژل. ۶۰: مرتده ښځه وژل. ۶۱: په لمانځه كي تلاوت واجب دی هغه پريښول يا ځنډول. ۶۲: د لمانځه لپاره د يو خاص سورت قرآئت ټاكل. ۶۳: پرته د ضرورته په يوه قبر كي دوه (۲) نفره ښخول. ۶۴: د جنازې لمونځ دننه په مسجد كي كول. ۶۵: د تصوير په وړاندي لمونځ كول هغه كه راسته طرفه ته وي كه چپه طرفه ته وي. ۶۶: غاښونه د سروزرو په تارونو تړل. ۶۷: د سرو او سپينو زرو لوښي استعمالول. ۶۸: د مړي مخ مچول. ۶۹: پرته د ضرورته كافر ته په سلام سره پيل كول. ۷۰: د اسلام پر دښمنانو يا مخالفينو وسله خرڅول. ۷۱: د خصي غلام څخه د خدمت په حيث كار اخيستل يا د هغه ګټه خوړل.

۷۲: د خپل زړه د ساتيري لپاره غزلي ويل. ۷۳: د عبادت د شروع كولو وروسته باطلول. ۷۴: د ښځي يا مينځي سره په داسي حالت كي جماع كول منع دي، چي بالغ سړی يا ښځه ورسره وي. ۷۵: د يو حاكم يا امير د استقبال لپاره وتل. ۷۶: د خلكو لاره بندول. ۷۷: د آذان تر اوريدلو وروسته په كور كي كښيناستل او د اقامت انتظار كول. ۷۸: تر مړيدو وروسته زيات خوراک كول يا پرته د لوږي خوراک كول. ۷۹: د عالم، بزرګ، پلار او مور څخه پرته د يو چا لاس مچول. ۸۰: فقط د لاس په اشاره سره سلام كول يعني ويل. ۸۱: د قرآن كريم تلاوت كوونكی د خپل پلار يا اُستاذ څخه پرته د تعظيم په توګه يو چاته دريدل. ۸۲: پر مسلمان بدګوماني كول. ۸۳: حسد كول. ۸۴: تكبر كول. ۸۵: غزلي اوريدل. ۸۶: جنب سړی پرته د عذره په مسجد كي پاته كيدل. ۸۷: د مسلمان په غيبت اوريدولو سره پټه خوله پاته كيدل. ۸۸: د غم په وخت كي په زوره آواز سره ژړل او سينه وهل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۹: د امام څخه که خلک ناخوښه وي، د هغو امامت کول، که څه هم د هغو ناخوښي بې سببه وي او کوم عیب په کښي نه وي. ۹۰: د خطبي په وخت کي خبري کول. ۹۱: په مسجد کي د خلګو پر اوږو اوښتل. ۹۲: د تګ راتګ په لاره کي ناپاکي غورځول. ۹۳: د خپلو اولادونو سره پریوتل یا بیدیل کله چي یې عمر تر اوو (۷) کالو زیات وي. ۹۴: د قرآن کریم تلاوت د جنابت، حیض او نفاس په حالت کي کول. ۹۵: په بې کاره او باطلو شیانو وخت ضایع کول.

۹۶: بې فایدي خبري کول. ۹۷: د یو چا په تعریف کي مبالغه کول. ۹۸: ښکنځل کول یا پوچ رد ویل. ۹۹: په خندا او مسخرو کي زیاتوب کول. ۱۰۰: د یو چا راز ښکاره کول. ۱۰۱: د دوستانو او ملګرو په حق کي کوتاهي کول. ۱۰۲: وعده خلافي کول. ۱۰۳: ډیره غصه کول. ۱۰۴: بې غیرتي کول یعني خپل دوستان او خپلوان د قدرت سره سره د ظلم څخه نه ژغورل. ۱۰۵: زکات یا حج پرته د عذره ځنډول. ۱۰۶: د کهالي د امله جماعت پریښول. ۱۰۷: د حق په خلاف طرفداري کول یا دریدل. ۱۰۸: ذمي ته په کافر سره خطاب کول، کله چي هغه ته په دې کي د تکلیف احساس وي. ۱۰۹: په ناحقه او باطلو الفاظو سره دعا کول. ۱۱۰: په مسجد کي ناپاکي غورځول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسلمان سپکاوی یا ټوکي باندي کول

په قرآن کریم کي الله سبحانه وتعالی فرمایي: (لَایَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسٰی اَنْ یَّکُوْنُوْا خَیْرًا مِّنْهُمْ وَلَانِسَآءٌ مِّنْ نِّسَآءٍ عَسٰی اَنْ یَّکُنَّ خَیْرًا مِنْهُنَّ). ژباړه: ټوکي دي نه کوي هیڅ یو قوم له قوم ستاسي څخه په بل باندي، ښائي چي وي به دغه بهتره او غوره د دوی څخه او نه ښځي پر ښځو نورو باندي ممکنه ده دا چي هغوی به غوره وي له دوی څخه. (سورت الحجرات آیت ۱۱)

د پورتني آیت تفسیر: ای هغو کسانو چي ایمان یې راوړی دی ټوکي او سپکاوی دي نه کوي هیڅ یو قوم له تاسي څخه په بل باندي چي وي به دغه بهتره، غوره (په نزد الله) د دوی څخه، او نه ښځي له تاسي څخه پر نورو ښځو ممکنه ده دا چي هغوی به غوره وي له دوی څخه.

د سپکاوي معنا دا ده چي د یو چا توهین او یا د هغه عیب په داسي ډول ښکاره کړې، چي خلګ پر وخاندي په دې کي ډېر صورتونه داخل دي، مثلاً: د یو چا پر تګ، ناسته او ولاړي خندل. پر خبرو او کار یې خندل. د سترګو، لاسونو او پښو په اشاره کولو سره د هغه عیب ښکاره کول. په اوسني عصر کي ټول په دغه کبیره او سخت عذاب لرونکي ګناه اخته دي، عام او خاص حال دا چي د قرآن کریم په ذکر سوو آیتونو کي ددې ګناه حراموالی بیان سوي دي.

الله سبحانه وتعالی فرمایي: (وَیْلٌ لِّکُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ). ژباړه: هلاکت دی هر پسي شاعیب را ایستونکي لره مخامخ طعنې ورکوونکي لره. (سورت الهمزة ـ آیت ۱)

د پورتني آیت تفسیر: هلاکت (افسوس) دی د هر عیبګر (عیب ویونکي) او غیبت کوونکي لپاره.

بل ځای کي الله (جل جلاله) فرمایي: (یٰوَیْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْکِتٰبِ لَایُغَادِرُ صَغِیْرَةً وَّلَاکَبِیْرَةً اِلَّا اَحْصٰهَا). ژباړه: ای هلاکه زموږ څه حال دی ددې اعمالنامي چي نه پرېږدي (ګناه) کوچنی او نه لویه مګر چي حساب کړي ئې دي هغه. (سورت الکهف ـ آیت ۴۹)

د پورتني آیت تفسیر: او وائي به ای هلاکه زموږ (راسه دغه دی وخت دی) څه حال دی ددې اعمالنامې (زموږ) چي نه پرېږدي (ګناه) کوچنی او نه لویه مګر چي حساب کړي ئې دي هغه (ټولي).

په تفسیر کي عبدالله بن عباس (رضي الله تعالی عنهم) فرمایي: د صغیره څخه مطلب د یو مسلمان په استهزاء یعني په سپکاوي سره خندا کول او د کبیره څخه مطلب پر هغه باندي قهقه یعني په زوره خندا کول.

حضرت عایشه صدیقه (رضي الله عنها) فرمایي: یو ځل ما د یو چا پیښني وکړې، رسول (صلی الله علیه وسلم) منع کړم او ویې فرمایل: ما ته که هر څومره شتمني راکړه سي بیا به هم د یو چا پیښني ونه کړم. ابو داود، ترمذي، تخریج احیاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت حسن (رضي الله عنه) فرمايي:- حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي: کوم کسان چي په نورو پسخند وهي، په آخرت کي به د هغوی لپاره د جنت يو دروازه خلاصه سي او ورته را وبه بلل سي، کله چي هغوی هلته ورسيږي، نو به دروازه به ورته بنده سي، بيا به بله دروازه ورته خلاصه سي او هغوی به ورته را وبلل سي، کله چي هلته ورسيږي، بيا به ورته بنده سي، دغه ډول د جنت ټولي دروازې به ورته خلاصي سي او بيرته به ورته بندي سي، تر دې پوري چي هغوی به مايوسه سي او په وربللو سره به هم د جنت دروازي ته بيا ستانه نه سي.

رواه البيهقی مرسلا، ترغيب المنذري

د يو سړي باد د ږغ سره پرې سو، خلګو وخندل، حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په خطبه کي وربآندي سخته تنبيه وکړه او ويي فرمايل: کوم عمل چي تاسي ټول په خپله هم کوی پر هغه ولي خاندي؟

حضرت معاذ بن جبل (رضي الله عنه) روايت کوي، د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) ارشاد دی: کوم سړی چي يو چا ته د ګناهونو عار او پيغور ورکوي، هغه به تر هغه وخته مړ نه سي، تر څو خپله په هغه ګناه اخته نه سي. احمد بن منيع (رضي الله عنه) فرمايي: دلته د ګناه څخه هغه ګناه مراد ده کوم چي توبه ځيني کښل سوي وي. ترمذي، نخريج احياء

ځيني خلګ د ناخبرتيا يا غفلت د کبله (استهزاء) او تمسخر په مزاح يعني خوش طبعي کي راولي، په خلګو رشخند وهي او مسخري پر کوي حال دا چي په دواړو کي لوی توپير دی.

جايز مزاح: کوم چي د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) څخه ثابت دی، دا شرط په کښي سته چي کومه خبره د حقيقت خلاف نه وي، د چا زړه هم آزار نه سي او هغه هم د تل لپاره مشغلتيا او عادت ونه ګرځوي کله کله اتفاقاً وسي. احياء العلوم

حضرت انس (رضي الله عنه) فرمايي: حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) تر ټولو زيات خوش طبع، خنده رويه او خندوونکی وو. سبل الهدی والرشاد

حضرت ابن عمر (رضي الله عنهم) فرمايي:- د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) ارشاد دی: بيشکه! زه مذاح کوم او حق خبره کوم. رواه الطبراني في الکبير

حضرت ابوهريره (رضي الله عنه) فرمايي: خلګو وويل: يا رسول الله! ته زموږ سره مزاح کوې؟ رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: زه رښتيني خبري کوم. رواه البخاري في الادب والترمذي واحمد

د حضرت انس (رضي الله عنه) څخه روايت دی:- حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) دته وفرمايل: ای د دوو غوږونو والا. ابو داود، ترمذي

د حضرت انس (رضي الله عنه) څخه روايت دی: يوه سپين سري ميرمن د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) په خدمت کي حاضره وه، يوه پوښتنه يې وکړه: رسول الله (صلی الله عليه وسلم) مزاحاً وفرمايل: هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپين سرې ښځه به جنت ته ولاړه نه سي. د لمانځه وخت سو، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) لمانځه ته ولاړی، سپين سري ښځي ډير وژړل تر دې پوري چي حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) تشريف راوړ، بي بي عايشې (رضي الله عنها) ورته وويل: يا رسول الله (صلی الله علیه وسلم)! دا ښځه ستا ددې وينا څخه چي هيڅ سپين سرې به جنت ته نه ځي ددې امله ژاړي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وخندل او ويې وويل: هو! هيڅ سپين سرې به جنت ته نه ځي، يعني الله سبحانه وتعالی به يې ځوانه کړي، بيا به جنت ته ځي. (ترمذي)

دا ځکه چي د الله (جل جلاله) ارشاد دی: (اِنَّآاَنْشَاْنٰهُنَّ اِنْشَآءً (۳۵) فَجَعَلْنٰهُنَّ اَبْكَارًا (۳۶) عُرُبًا اَتْرَابًا).

ژباړه: بيشکه! موږ نوي پيدا کړي دي دغه حوري په يو ښه پيدا کولو سره نو ګرځولي مو دي دوی پيغلي، عشقاني، همزولي. (سورت الواقعه ـ آيت ۳۵ ـ ۳۶ ـ ۳۷)

د پورتني آيتونو تفسير: موږ نوي پيدا کړي دي دغه حوري په ښه پيدا کولو سره، نو ګرځولي مو دي دوی پيغلي، عشقاني (پر جنتيانو)، همزولي.

استهزا: پر يو چا پسخند وهل او مسخري يا ټوکو کولو کي د مخاطب د زړه آزار يقيني دی، دا کار د اُمت په اجماع سره حرام دی، او دا په جائز مزاح کي داخلولو سره د ګناه څخه پرته ناپوهي هم ده. زواجر

پسخند وهل يا مسخرې کول کبيره ګناه ده د کوونکي لپاره کومه دنيوي او آخروي ګټه نه لري، مګر عام مسلمانان د غفلت او بي پرواهي له کبله په کښي بوخت دي، په دې ټولو مثالونو کي کومه د حقيقت خلاف خبره نه ده سوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غیبت کول حرام دی

په یو چا پسي د شاه له خوا داسي څه ویل یا واقعي عیب یې ښکاره کول، چي هغه په خبر سي، وایې وري او په خوابدی سي، دې ته غیبت ویل کیږي. کبیره ګناه ده په قرآن کریم او احادیثو مبارکو کي یې د سخت عذاب یادونه سوي ده.

د حضرت ابو هریره (رضی الله عنه) څخه روایت دی:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: تاسو پوهیږی غیبت څه شی دی؟ صحابه کرامو وفرمایل: الله (جل جلاله) او د هغه رسول (صلی الله علیه وسلم) ښه پوهیږي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: غیبت دې ته وایي چي تاسو د خپل مسلمان ورور په داسي ډول یادونه وکړی، چي هغه پرې خفه کیږي، صحابهٔ کرامو وفرمایل: که هغه خبره په هغه کي وي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: که په هغه کي هغه خبره موجوده وي چي تاسو ئې کوی، نو دا غیبت سو او که په هغه کي هغه شی موجود نه وي، کوم چي ته یې وایې، نو پر هغه دي بهتان ولګوي چي تر غیبت لویه ګناه ده. رواه مسلم

تشریح: غیبت کول او اوریدل هم د هغو ګناهونو په سر کي ځای لري، کوم چي نن سبا ډیرو خلګو متاسفانه د ګناهونو د فهرست څخه ایستلي دي، نن سبا متاسفانه غیبت زموږ د مجلسونو نه بیلیدنوکي برخه ګرزول سوي ده. د غیبته پرته مجلس بې خونده ورته ښکاري، کله چي دوه کسان سره یو ځای کیږي، خامخا د دوی دریم کس غیبت شروع کوي او په ډیر خوند باندي اخته وي، دې ته بالکل فکر نه کوي چي دا ګناه ده، په دې هکله به پوښتنه را څخه کیږي او ددې ناوړه کار سزا به راکول کیږي.

د غیبت کولو د ناجائز صورتونو تفصیل:- ۱: د غیبت حلال ګڼل او کول یې، مثلاً: غیبت کوونکی د غیبت څخه منع کړي، نو هغه په جواب کي ورته ووایي: دا غیبت نه دی، ځکه چي زه ریښتیا وایم دا کس کفار دی، ځکه دا یقیني حرام حلال ګڼي. ۲: د نوم د ذکر کولو څخه ماسیوا د یو چا غیبت کول د داسي کس په مخ کول چي هغه ته دغه کس معلوم او پیژني یې. ۳: د یو متعین کس غیبت کول، دا هم کبیره ګناه ده.

د غیبت کولو د جائز صورتونو تفصیل:- ۱: د ظلم د ختمولو لپاره چي د ظلم په دفعه کولو قادر وي په وړاندي غیبت کول. ۲: د منکر د ختمولو په نیت د طاقت لرونکو خلګو په وړاندي غیبت کول. ۳: د شرعي حکم د معلوملو لپاره د مفتي په مخ کي غیبت کول، مګر دلته هم د نوم پټول یعني د نوم نه ښوول غوره کار دی. ۴: د یو چا د شر څخه د حفاظت لپاره د هغه غیبت کول. ۵: د ښکاره ګناه کوونکي غیبت کول. هو! فقط د هغه ګناه ذکر کول جائز دي، کوم چي دی په اخته یې او په ښکاره سره یې کوي، د پټو ګناهونو ذکر کول یې جائز نه دي. ۶: د تعارف یعني د پیژندلو لپاره د یو چا غیبت کول، لکه: اعور، اعمش، غل او داسي نور دا په دې شرط جائز دي، چي ددې څخه ماسیوا تعارف یعني پیژندل یې ناممکن او مشکل وي. والتفصیل في احسن الفتاوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکنځل او بي حياء خبري کول

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمايلي دي: د ښکنځلو څخه ځان وژغورى، چي الله سبحانه وتعالى بي حيايي او فحش ويل نه خوښوي. رواه ابي هريرة

د حديث شريف مفهموم دی: مسلمان ته ښکنځل کول فسق او جنګ ورسره کول کفر دی. بخاري، مسلم

حضرت جابر (رضی الله عنه) چي کله مسلمان سو، نو حضر محمد (صلی الله علیه وسلم) د هغه وعدي واخستلې. ۱: چا ته به ښکنځل نه کوې، جابر (رضی الله عنه) فرمايي: الحمدالله ما دا وعده پر ځای کړه، ددې وروسته مي نه شريف سړي يا غلام ته ښکنځل وکړه او نه هم يو اوښ، بزې يا يو بل حيوان ته. ۲: هيڅ صالح عمل لږ او خوار مه ګڼه او مه يې پريږده. ۳: دا چي د يو مسلمان سره ليدنه کوې، نو په ورين تندي او په ښو اخلاقو ورسره وينه. ۴: خپل پای جامه يعني پرتوګ يا لنګ تر بجلکو لوړوه، د کښته کولو څخه يې ډير ځان وساته ځکه چي دا د تکبر نښانه ده. ۵: که يو څوک پر تا داسي عيب ولګوي کوم چي په تا کي يې ويني، نو ته د هغه په بدله کي د هغه عيب مه لوڅوه، کوم چي ته يې په ده کي وينې. ابو داود، ترمذي

د حديث شريف مفهموم دی: کوم سړی چي پر غلام د زنا تهمت ولګوي، نو که څه هم په دنيا کي شرعي حد نه پرې جاري کيږي، خو په قيامت کي به قذف ورباندي جاري کيږي. بخاري، مسلم

حضرت عبدالله بن عمرو بن العاص (رضی الله عنه) يوه ورځ خپلي عمه ته د ليدني لپاره ورغلی، هغې ډوډۍ ورته را وغوښتله مينځه په ډوډۍ راوړلو کي وځنډيدله، نو د هغې د خولې څخه ووتل زنا کاري ولي ډوډۍ ژر نه راوړې؟ عمرو بن العاص (رضی الله عنه) وفرمايل: تا ډيره غټه خبره وکړه، آيا ته ددې په زنا خبره يې؟ هغې وويل: سوګند په الله! ما ته هيڅ خبرتيا نسته د قهره مي وويل، عمرو بن العاص (رضی الله عنه) وويل: ما د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) څخه اوريدلي دي، کوم سړی يا ښځه چي خپلي مينځې ته زانيه ووايي، حال دا چي په زنا يې خبر نه وي، نو د قيامت په ورځ به يې دا مينځه په دورو ووهي. رواه الحاکم

د حديث شريف مفهموم دی: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هغو مشرکانو کافرانو ته ښکنځل کول هم منع کړي، کوم چي د بدر په غزا کي مړه سوي دي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمايل: هغوی ته د ښکنځلو هيڅ آثر نه رسيږي، ژوندو ته تکليف ورکوی. رواه النسائي

همداسي د يو بل حديث شريف ارشاد دی: مؤمن پيغور ورکوونکی، لعنت کوونکی، بي حياء خبري کوونکی نه وي. ترمذي

د ښکنځلو او بې حياء خبرو څخه مطلب داسي څه کول يا ويل دي، چي انسان ځيني شرميږي، هغه په ښکاره الفاظو سره کول بيا که هغه حقيقت ولري، يوه ګناه ده او که د حقيقت مخالف

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، نو بله ګناه د بهتان هم ده، لکه: د یو سړي مور او خور ته د حرام کار کولو نسبت کول. په ښکنځلو کې ډېر مور، خور او لور ته د حرام فعل نسبت کېږي، چې دا ټول په کبیره ګناه کې داخل دي.

د پورتنیو احادیثو څخه دا ثابیتېږي چې ښکنځل کول یا فحش ویل و یو کافر او څاروي ته هم حرام دي، نو مسلمان ته ښکنځل کول به څونده ګناه لري، خصوصاً هغه بې علمه اشخاص چې ګام پر ګام ښکنځل کوي او ددې کبیره ګناه په هکله هیڅ فکر هم نه کوي، او نه یې پرواء لري الله (جل جلا له) دې ټول اُمت مسلمه ته ددې کبیره ګناه کولو څخه نجات ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر انسان یا څاروي باندي لعنت ویل

د حدیث شریف ارشاد دی: پر کوم سړي چي څوک لعنت وايي، که هغه د لعنت مستحق نه وي، نو دغه لعنت پر هغه ویونکي باندي ورګرځي. ابو داود، ترمذي

د حدیث شریف ارشاد دی: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د یو سړي سره په سفر کي وو، هغه سړي پر خپل اوښ باندي لعنت وویلی، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: پر کوم اوښ چي لعنت وایي، پر هغه باندي زموږ سره سفر مه کوه.

د لعنت معنا: یو څوک د الله (جل جلاله) د رحمت څخه لیري ګڼل، یا په غضب او قهر کي اخته کول، یا دغه انسان دوږخي بلل، لکه الله (جل جلاله) دي د خپل رحمت څخه لیري کړه، یا دي د الله (جل جلاله) غضب در باندي نازل سي، یا په دوږخ کي ولویږي.

لعنت پر درې (۳) ډوله دی:

لومړی: پر کومو عملونو او خصلتونو باندي چي په قرآن کریم او حدیث شریف کي لعنت پر ویل سوی وي، پر هغو عامو اوصافو سره لعنت کول.

د قرآن کریم ارشاد دي: (لعنت الله علی الکافرین) یا (لعنة الله علی الظالمین). ژباړه: پر کافرانو او ظالمانو دي د الله (جل جلاله)لعنت وي. دا په اتفاق سره جایز دي.

دوهم: پر مخصوصي ګمراه ډلي باندي د ضلالت او د ګمراهي په صفت سره لعنت کول، مثلاً: پر یهودو او نصاراوو دي لعنت وي، یا پر روافضو او خوارجو دي لعنت وي، یا پر سود خورو او شرابیانو دي لعنت وي، او داسي نور... چي په کښي د یو شخص یا یو جماعت ځانګړی تعین نه وي سوی، دا صورت هم په اتفاق سره جائز دی.

دریم: دا چي د یو خاص سړي، یزید، یا یو خاص جماعت، مثلاً: د فلاني ښار اوسیدونکي، یا د فلاني قبیلي خلګ، یا فلانی کسبګر، یا پر فلاني قوم دي لعنت وي، دا دیره خطرناکه معامله ده، په دې کي ډیر احتیاط په کار دی.

کوم کس یا کومه ډله چي د کومو اعمالو په سبب د لعنت مستحق ګرځي:

لومړی: باید د هغه بشپړه پلټنه وسي، چي فلانی شخص یا قوم هغه عملونه تر سره کړي، ډیري بدګماني یا غلطي خبري په کښي وي، پرته د تحقیقه فقط په ګمان باندي لعنت کول حرام دي.

دوهم: د دغو اعمالو د امله هم هغه وخت د لعنت مستحق ګرځي، چي دا معلومه سي چي توبه یې نه ده ځیني کښلې او تر مرګه هم توبه نه ځیني کاږي، معلومه خبره ده چي د یو خاص قوم یا خاص شخص د توبي کښلو په اړه پرته د وحي څخه نه معلومیږي، ددې کبله دا حق فقط نبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول ته حاصل دی، د يو خاص شخص يا خاص قوم په اړه د وحي په ذريعه دا معلومه کړي، چي په فلانی کبيره کناه کي اخته سوی دی، توبه يې نه ده کښلي او آينده يې هم نه کاږي، پر هغوی لعنت وکړي بل کوم چاته ددې حق نسته ددې امله ډېرو عالمانو پر يزيد باندي لعنت ويل جائز نه دي ګڼلي. احياء العلوم

مطلب دا کوم څوک چي په قرآن کريم او حديث کي د لعنت مستحق ګڼل سوی وي، ددې څخه پرته پر يو شخص يا قوم باندي لعنت ويل حرام دي، دا هم کبيره ګناه ده په خاص ډول بيا ښځي په دې ګناه باندي ډيري اخته دي او د دوی پر ژبه جاري الفاظ خدای وهلي، د خدای په غضب اخته سې، دغه ټول الفاظ په لعنت ويلو کي راځي، حرام کار دی او ويوونکي ته يې په دنيا او آخرت کي د سختي سزا وعده ورکړل سوې ده، الله تبارک وتعالی دي ټول مسلمانان ځيني وساتي. آمين

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عالمانو او د الله سبحانه وتعالی د ولیانو بې ادبي یا بي عزتي کول

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي: درې (۳) کسان دي چي بي ادبي او بي عزتي يې فقط منافق کولای سي، یو سپین ږیری مسلمان، دوهم عالم او دریم عادل باچا دی. الطراني، الترمذي

د حدیث شریف ارشاد دی:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي: هغه سړی زموږ یعني مسلمانانو څخه نه دی، چي د سپین ږیرو احترام ونه کړي، زموږ پر کوچنیانو شفقت ونه کړي او زموږ د علماؤو عزت ونه کړي. احمد با سند حسن

امام بخاري (رحمة الله علیه) د انس او ابوهریرة (رضي الله عنهم) څخه په یو قدسي حدیث کي روایت کړي دی:- چي الله (جل جلاله) فرمایي: څوک چي زما د یو ولي او دوست سپکاوی وکړي، هغه ګواکي وما ته د جنګ اعلان وکړ. په یو بل روایت کي راغلی دي: چي زه ورته د جنګ اعلان کوم.

د بخاري شارح امام زرکشي (رحمه الله علیه) د پورتني حدیث په شرحه کي فرمایي: په دې حدیث کي فکر وکړی، چي د علماؤو او اولیاؤو د بي ادبي سزا يې د سود خوري برابر ګڼلي ده.

ځکه چي د سود خوړونکي په اړه په قرآن کریم کي ارشاد دی: (فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَأْذَنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ اللهِ وَرَسُوْلِهِ ج). ژباړه: پس که ون کړ تاسي (دا کار) نو آګاه سئ تاسي په جنګ له (طرفه د) الله او د رسول الله د ده. (سورت البقره ـ آیت ۲۷۹)

د پورتني آیتونو تفسیر: پس که ونه کړ تاسي (دا کار) نو آګاه سئ (او ځان تیار کړی) تاسي په جنګ له (طرفه د) الله او رسول د ده.

حافظ امام ابن عساکر (رحمه الله علیه) فرمایلي دي: ای عزیزه! الله سبحانه وتعالی دي موږ او تاسي ته کامل توفیق را کړي او د سمي لاري هدایت دي را ته وکړي، ښه پوه سه چي د عالمانو غوښي زهرجني دي او د الله سبحانه وتعالی عادت معلوم او مشهور دی، چي د علماؤو اهانت کوونکی رسوا او شرمنده کوونکی او څوک چي پر عالمانو نیوکه کوي او عیب يې لټوي، الله سبحانه وتعالی به يې د مرګ څخه مخکي د زړه په ناروغي اخته کړي.

د علماؤو د زهرجنو غوښو څخه اشاره و دې ته ده چي د یو چا غیبت يې په قرآن کریم کي د هغه د غوښو خوړل ګڼلي دي، نو کوم څوک چي د علماؤو غیبت کوي، هغه ګواکي د هغه غوښي خوري، مګر غوښي يې زهرجني دي، څوک چي يې خوري یعني غیبت يې کوي دین به يې ورانیږي او د زړه د ناروغي مطلب دا دی چي په ده کي به د ښه او بد احساس پا ته نه سي، ښو ته به بد او بدو ته به ښه ګمان کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هیچا غیبت او سپکاوی جائز نه دی، څوک چي د علماؤو غیبت کوي، هغه به په سخت الهي عذاب اخته سي، علماء لیکي: د دغه سړي آخره خاتمه به یې ډیره خطرناکه وي. عام خلګ په دې بې پرواهي کي غرق دي، د تحقیق او پلټني څخه پرته پر علماؤو اعتراض یا نیوکي کوي او غیبت یې کوي، د عوامو دغه بې احتیاطي ډیري بربادی رامنځته کړي دي.

اول خو د تحقیقه او سنده پرته یو څوک خپل مقتدا یا امام وګرځوي، که هغه په حقیقت کي عالم نه وي، نو ګام پر ګام خپله په ګمراهي کي اخته سي، نور خلګ هم ګمراه کړي، بیا چي د هغه په ګمراهي او بد عمالو خلګ خبر سي، نو بدګومانه سي وروسته دغه بدګماني د هغوی فکرونه خراب او ګډوډ کړي، بیا پر ټولو علماؤو باندي بدګمانه کیږي، چي نتیجه یې د دین او دنیا بربادي ده، ددې کبله ضروري ده چي اول خو یو څوک د مولوي، مولانا او عالم په ویلو او فهمولو کي تلوار ونه کړي، که د هغه ښکاره خطاء یا ګناه ویني، نو دغه عمل دي خامخا بد وګڼي، مګر هغه ته دي بد نه وایي ځکه کیدای سي، هغه د یوه سببه معذوره وي، که چیري پوره تحقیق وسي، نو د اسلام دین ته به هیڅ تاوان ونه رسیږي او اصلاحات به هم راسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درواغ ويل يا د درواغو قسم اخيستل

حضرت ابوبکر صديق (رضی الله عنه) فرمايي: يو ورځ حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) د خطبي لپاره ودريدی، نو ويې ژړل بيا يې وفرمايل: د درواغ ويلو څخه ځان وساتی، ولي چي درواغ او بد کاري سره يو ځای دي او دا دواړه به په دوږخ کي وي. ابن ماجه، نسائي، في اليوم والیلة تخريج الاحياء

د يو بل حديث شريف ارشاد دی: درواغ ويل رزق کموي.ابوالشيخ ابو هريرة اسناده ضعيف، تخريج الاحياء

د حديث شريف ارشاد دی: بربادي ده د هغه سړي لپاره چي د خلګو د خندولو لپاره درواغ وايي، بربادي ده د هغه لپاره، بربادي د هغه لپاره. ابو داود، ترمذي، وحسنه النسائي في الکبري تخريج الحياء

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: ما خوب وليدی (د انبياؤو خوب هم د وحي په حکم کي دی) چي يو سړی ما ته راغلی او را ته ويې ويل: راځه زه ورسره ولاړم، يو سړی ولاړ دی او يو سړی ناست دی د ولاړ سړي په لاس کي د اوسپني يو لور دی، چي هغه يې د ناست سړي په خوله ننه باسي، بيا يې را کاږي تر دې چي تر غاړي ورسيږي بيا يې راوباسي او د خولي وخوا ته يې ور دننه کړي، بيا يې را وکاږي چي په دې سره به دا زامه ټوله څيري کيږي او هغه لومړی زامه خپل اصلي حالت راسي، بيا هغه لور ور واچوي او څيري يې کړي، رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: د خپل ملګري څخه مي پوښتنه وکړه: دا څه پيښه ده؟ هغه را ته وفرمايل: دا سړی درواغ ويوونکی دی، په قبر کي عذاب ورکول کيږي او دغه شان به تر قيامته عذاب ورکول کيږي. بخاري في حديث طويل عن سمره بن جندب، تخريج الاحياء

عبدالله بن جراد (رضی الله عنه) فرمايي:- ما د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) څخه پوښتنه وکړه: آيا دا امکان لري چي مومن دي زنا وکړي؟ رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: هو! کله داسي کيدلای سي، بيا ما پوښتنه وکړه: آيا مؤمن درواغ ويلای سي؟ رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: نه بيا يې دغه آيت تلاوت کړ: (إِنَّمَا يَفْتَرِى الْكَذِبَ الَّذِيْنَ لَايُؤْمِنُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ج). ژباړه: بيشکه! همدا خبره ده چي تړي درواغ هغه کسان چي نه راړوي ايمان په آيتونو د الله (چي قرآن دی).

(سورت النحل ـ آيت ١٠٥)

حضرت عبدالله بن عامر (رضی الله عنه) فرمايي:- حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) يوه ورځ زموږ کور ته تشريف راوړ، زه کوچني وم، لوبو ته ولاړم، مور مي را ته وويل: ای عبدالله! موږ تا ته يو شی درکوو، رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وويل: ستاسو د څه شي ورکولو اراده وه؟ مور مي وويل: خرما رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: که دي خرما نه وای ورکړې، نو ستا په عمال نامه کي به د درواغو ويلو ګناه ليکل کيدله. ابو داود، تخريج الاحياء

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت ملا علي قاري (رحمه الله علیه) د غیر الله د قسم اخیستلو د منع دا حکمت بیان کړی دی، چي په یو چا سره قسم اخیستل دا د هغه د عظمت او لویي غوښتنه کوي، حقیقي عظمت او لوئي د الله (جل جلاله) خاصه ده، نو ځکه هیڅ مخلوق و دې مقام ته نه سي رسیدلای. مرقاة المصابح

کفري لفظ:- ځیني خلګ بیا وایي: الله (جل جلاله) ورکړي ده رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دي یې ځیني واخلي، دا خبره کول ناروا، حرامه او د کفر کلمه ده، ددې مطلب دا سو چي الله سبحانه وتعالی یو چا ته نعمت ورکړی دی، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دي ځیني واخلي یعني د پیغمبرانو (علیهم السلام) طاقت تر الله سبحانه وتعالی زیات دی، دا د کفر عقیده ده.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره د ټولو فضایلو او صیفتونو چي سردار د ټولو انبیاؤو دی، قرآن کریم پر را نازل سوی دی، سید الاولین والاخرین دی، دا ټول کاینات د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د رویه پیدا سوي دي، تر ټولو مخلوقاتو افضل دی، الله (جل جلاله) ته مقرب دی، مګر بیا هم د الله سبحانه وتعالی یو کامل بنده او مخلوق دی، هغه په خپله شپه او ورځ ټول مشکلات او د ستونزو په اړه د الله سبحانه وتعالی څخه د خلاصون لاري غوښتلې، نو د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) طاقت تر الله سبحانه وتعالی غټ ګڼل، دا د کفر عقیده ده.

دوهمه خبره دا ده چي یو بنده ته نعمت ورکول یا ځیني اخیستل، مرګ او ژوند، رزق او مسکنت، ښادي او غم دا ټول ورکول یا ځیني اخیستل د الله سبحانه وتعالی په قبضه او قدرت کي دي، د هیڅ مخلوق په دې کي هیڅ ګډون نسته، هر څه چي په دنیا کي پیښیږي د هغه واحد لاشریک د ذات په اراده سره کیږي، رازق، مالک او خالق د ټولو کائناتو یوازي الله سبحانه وتعالی‌دی، د هیڅ نبي یا ولي په دې کي څه اختیار نسته ټول انبیاء، اولیاء او مقرب بنده ګان د الله سبحانه وتعالی عبادت او اطاعت کوي، د الله سبحانه وتعالی د ذات څخه خپل حاجات، ضروریات، مشکلات غوښتني حلول وغواړی، او ټول اُمت ته درس دی چي هیڅ کوم مخلوق د الله سبحانه وتعالی سره شریک نه کړی، نه په صفاتو کي، نه هم په اسماؤو او نومونو کي.

درواغ نه بلکي تعریض جائز دی: کله کله انسان د خپل حق د حصلولو لپاره و دې ته اړ سي چي دروواغ ووایي، د دروواغ ویلو څخه پرته خپل حق لاس ته نه سي را وړلای، په داسي صورت کي ښکاره دروواغ ویل جائز نه دي، بلکي د ضرورت پر مهال تعریض جائز دی، یعني داسي خبره کولای سي، چي په ظاهره کي د حقیقت خلاف وي، مګر ددې څخه مطلب اخیستلای سي.

په ۱۸۵۷م کال کي کله چي مجاهدینو د انګریزانو په مقابل کي ماته وخوړله، نو د مجاهدینو مشر مولانا محمد قاسم ناناتوي (رحمه الله علیه) څخه یو انګریز پوښتنه وکړه: مولانا قاسم چیري دی؟ دی په خپله یو څو ګامه د شاوخوا ته ستون سوو، او ویې ویل: اوس خو دلته وو، انګریز افسر ته یې مغالطه ورکړه چي هغه دلته وو، تا نه ولیدی حال دا چي دی په خپله مولانا محمد قاسم ناناتوي (رحمه الله علیه) وو، دروواغ یې هم نه وویل او دښمن یې هم خطاء ایستي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د احادیثو په ذکر سوو روایاتو کي څومره سخت عذاب ټاکل سوی دی، د درواغ ویوونکي لپاره او دغه ګناه يئ د اسلام او ایمان خلاف ګڼلې ده، متاسفانه چي ډېر مسلمانان په اخته دي، ددې ناوړي ګناه بدوالی د خلګو په زړو کي دومره ځای نیولی دی، چي درواغ ویل ورته هیڅ ګناه نه معلومیږي او بیا یې په فخر سره بیانوي، او دا هم وایي ما فلانکي کس ته درواغ وویل او هغه مي دوکه کړی، د حدیث څخه دا هم معلومه سوه، چي په خبرو اترو کي د کوچنیانو د ساتیري لپاره که دي د حقیقت خلاف خبره وکړه دا هم ګناه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسجد شریف بې احترامي کول

د حضرت ابو هریره (رضي الله عنه) څخه روایت دی:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمايي: ښه د ښارونو الله (جل جلاله) ته مسجدونه دي او مبغوض د ښارونو الله (جل جلاله) ته بازارونه دي. مسلم

د حضرت عائشه (رضي الله عنها) څخه روایت دی: حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د کورونو سره د مسجد په جوړولو سره آمر کړی دی او دا چي مسجدونه پاک، صفا او خوشبویه به وي. ابو داود، ترمذي

پورتني احادیث د مسجد په عزت، احترام او ددې په عالی مقام یعني صفایي دلالت کوي، مساجد خاص او خاص د الله (جل جلاله) د عبادت، لمونځ، تلاوت او د الله (جل جلاله) د ذکر لپاره جوړ سوي دي، له همدې کبله پر هر مسلمان لازمه ده، چي د مسجد په پاک ساتلو او خوشبویه کول کي خپل تر خپله وسه کار وکړي او ځان ځیني ونه سپموي.

د مسجد صفایي او پاک ساتل یوازي د مسجد د امام او طالب کار نه دی، بلکي پر ټولو مسلمانانو باندي لازمه ده، پر دې سربیره د محل خلګو ته په کار ده چي د مسجد د صفایي او پاک ساتلو لپاره یو خادم ورته وټاکي، هغه ته یو څه میاشتنۍ تنخوا ورکړي، د صفایي کار یوازي په امام او طالب باندي کول د دین بې قدري او د جهالت علامه ده.

په مسجد کي د دنیا په هکله خبري کول: په ډېرو احادیث کي ددې کار څخه منع راغلې ده. په یو حدیث کي راغلي دي: په مسجد کي د دنیا خبري کول، د سړي ښه عملونه داسي خوري لکه اور چي لرګي سوځي. که کومه ضروري خبره ناڅاپه کول غواړي، نو د مسجد څخه باید دباندي ووځي، خپل مشکل دي حل کړي، وروسته دي مسجد ته د لمانځه لپاره داخل سي، په مسجد کي د دنیا خبري کوونکي ته د آخرت سخت عذاب کتوونکی دی، په اوس وخت کي د خلګو دا عادت ګرځیدلی دی، چي د دنیا د کارونو او خبرو لپاره یې مسجد د غونډو تالار ګرځولی وي، در حالي چي مسجد یوازي او یوازي د الله (جل جلاله) د عبادت ځای دی.

په مسجد کي دنیوي عمل کول حرام دی: لکه څنګه چي مسجد یوازي او یوازي د الله (جل جلاله) د عبادت لپاره جوړ سوی دی، له دې کبله شریعت په مسجد کي دنیوي معامله په سختي سره منع کړې ده.

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمايي: کله چي د یو سړي څخه دا واوری چي هغه په مسجد کي د ورک سوي شي اعلان کوي، نو ورته ووایاست چي الله (جل جلاله) دي یې نه در پیدا کوي، ځکه یقیناً مسجدونه ددې لپاره نه دي جوړ سوي. مسلم

د یو بل حدیث شریف ارشاد دي: چي کله یو سړی ومسجد ته راسي او دنیوي خبري وکړي، ملکه ورته ووايي: پټه خوله سه ای د الله (جل جلاله) ولي! که یې نوري خبري وکړې، نو ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايي: پټه خوله سه ای د الله (جل جلاله) مبغوضه! که يې نوري خبري وکړې، نو ورته وايي: پټه خوله سه پر تا دي د الله (جل جلاله) لعنت وي. کتاب المدخل

په فتاوي هنديه کي راغلي دي: د معتکف څخه ماسيوا بل چا ته په مسجد کي خوب او خوراک کول مکروه دي. فتاوي هنديه

په ځينو سيمو کي د ورک سوو کوچنيانو اعلان په مسجد کي کوي، دا يو دنيوي عمل دی، ددې عمل کول په مسجد کي سخت حرام دی، ددې لپاره رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ښيراء کړې ده، چي الله (جل جلاله) دي يې نه در پيدا کوي، دغه ښيراء د دغه د ناروا توب لپاره کافي ده.

همداسي په ځينو نورو سيمو کي بيا ډير خلګ د تعزيت يا فاتحي لپاره په مسجد کي سره راټوليږي، دننه په مسجد کي دنيوي خبري، غيبتونه، يو پر بل بهتان، فسق او فجور کوي، او دا کارونه عادتاً کوي هيڅ باک هم نه په کوي، ځيني خو لا نسوار هم هلته کوي، چي په دې سره نو د مسجد سخته بې احترامي کيږي، که چيري د فاتحي لپاره د مسجد څخه دباندي يو ځای جوړ کړل سي، نو دا به يو ښه کار وي، ځکه چي مسجد يوازي د الله (جل جلاله) عبادت ځای دی، د ضرورت پر اساس کي په مسجد د فاتحې مراسم تر سره سي، په مسجد کي د دنيا خبري او د بې ځايه مجلسونو څخه ډډه وسي، او د مسجد احترام وسي بيا نو کوم مشکل نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمانځه ته په صحيح ډول توجه نه کول

د حديث شريف ارشاد دی: کوم سړی چي صف بشپړ کړي، الله سبحانه وتعالی هغه د ځان سره يو ځای کوي، او څوک چي د صف په مينځ کي خاليګاه راولي، يعني په صف کي خالي ځای پرېږدي الله سبحانه وتعالی به ور سره اړيکه پرې کړي. قال الحاکم صحيح علی شرط مسلم، زواجر

د صف د بشپړ کولو مطلب دا دی، چي په مينځ کي يې خالي ځای پاته نه سي، او قطع کول يعني پرې کول ددې ضد دی، يعني په مينځ کي ځای پرېښوول.

د حديث شريف ارشاد دی: خپل صفونه سم او برابر کړی، او که داسي ونه کړی، الله سبحانه وتعالی به ستاسي مخونه وګرځوي. په ځينو رواياتو کي راغلي دي: ستاسي په زړونو کي به اختلاف پيدا سي. بخاري، مسلم، زواجر

په صف کي يو ځای دريدل او صف سمول، د اُمت د علماؤو په اتفاق سره واجب دی، ددې خلاف عمل کول سخته ګناه ده او د ذکر سوو احاديثو د سزاو لايق ګڼل کيږي. عموماً خلګ په منځ کي خالي ځای پرېږدي، په مخکي کي ځای وي، خو دی د شاه په صف کي ودريږي او په دريدلو کي هم شاه يا مخ ته ودريږي.

مسئله: د هر لمونځ کوونکي بجلکي د بل لمونځ کوونکي د بجلکو سره به برابري وي، پنډۍ او پنجې که شاه او مخته وي کومه خبره نه ده، مګر بجلکي سره برابرول ضروري دي، په دې کي بې پرواهي کول لويه ګناه ده.

په لمانځه کي راسته او چپه خواو ته د سترګو په کونجو سره کتل:- د حديث شريف ارشاد دی: الله سبحانه وتعالی وه خپل بنده ته چي هغه په لمانځه کي وي برابر متوجه وي، خو کله چي بنده مخ واړوي، نو د الله سبحانه وتعالی هم توجه ځيني واوړي. احمد، ابو داود، نسائي وغيره

د حديث شريف ارشاد دی: ای عزيزه! په لمانځه کي راسته او چپه خواوو ته د کتلو څخه ځان وساته، ځکه په لمانځه کي يوې خوا او بلي خواته کتل هلاکت دی. ترمذي، وحسنه

د امام د مخه سجدي يا رکوع ته تلل:- د حديث شريف ارشاد دی: آيا ستاسي څخه څوک ددې خبري څخه نه بيريږي، چي هغه په رکوع او سجده کي د امام د مخه سر را پورته کړي، نو الله سبحانه وتعالی به د هغه سر د خره د سر غوندي کړي، يا به د هغه شکل او صورت د خره د شکل په شان کړي. بخاري، مسلم

په اوسني عصر کي ډېر خلګ په دې کبيره ګناه اخته دي او هيڅ فکر هم نه کوي، چي ددې عمل عواقيب به څه شي وي او دا کار چي زه يې کوم ښه دی که بد بيخي په بې پرواهي کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اخته وي، او که يو څوک د نصيحت پر ډول ورته ووايي: دا عمل ښه کار نه دی، نو دی په جواب کي ورته ووايي: ته دي خپل لمونځ سم که او ته خو ملا نه يې چي ما ته نصيحت کوې.

د جمعي په ورځ په مسجد کي د خلکو پر اوږو اوښتل:- د حديث شريف ارشاد دی: کوم سړي چي د جمعي په ورځ د خلکو پر اوږو اوړي او مخته ځي ګواکي پر يوه پل باندي دوږخ ته ورسيدی. ترمذي، ابن ماجه، زواجر

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د جمعي په ورځ خطبه لوستله يو سړی د خلکو پر اوږو اوښتی مخته تلی، رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ورته وفرمايل: کښينه تا خلک په تکليف کړل. احمد، ابوداود، نسايي

د يو بل حديث ارشاد دی: زه ګورم ته وخلکو ته تکليف ورکوي، او چا چي يوه مسلمان ته تکليف ورسوی، هغه ګواکي و ما ته يې تکليف ورسوی او چا چي ما ته تکليف ورسوی، هغه الله سبحانه وتعالی ته تکليف ورسوی. الطبراني في الصغيرو الاوسط

په ځينو رواياتو کي راغلي دي: که چا د خلکو پر اوږو ګامونه واړول د هغه د جمعي لمونځ د ماپښين لمونځ سو، يعني د جمعي د لمانځه فضليت او ثواب يې باطل سو.

فکر وکړی! چي په دې عمل کولو باندي په حديث کي څونده سخت عذاب راغلی دی، مګر ډير مسلمانان په دې ګناه اخته دي او هيڅ توجه نه کوي، ددې عمل په هکله که چيري د مخ په صفونو کي ځای نه وي، نو شاته يا هم د بوټونو په ځای کي دريدل هم ځان ته درجې لري.

په لمانځه کي په کالو بازی کول: د کالو د استعمال چي کومه طريقه عامه ده، ددې څخه خلاف استعمالول، مثلاً: قميص پر سر باندي اچول، يا پټو او دسمال په سر باندي اچول، يا دواړه طرفه ايله پريښوول، چي دې ته بيا په فقهي اصطلاح کي سدل وايي. دا عمل کول په لمانځه کي ناروا او ګناه ده، همداسي که ييږد کالو کومه برخه په وار وار اړول يا د بدن يوې برخي ته بي ضرورته په وار وار سره حرکت ورکول، په پزه يا غوږ کي بي ضرورته ګوته وهل او دا سي نور دا عمال عبث عمال دی، په لمانځه کي ناروا او ګناه ده.

سدل مکروه دی:- علامه ابن عابدين شامي (رحمه الله عليه) د کراهيت په باب کي فرمايلي دي: ددې د کراهيت درې (٣) وجهي دي:- ١: د اهل کتابو سره مشابهت. ٢: د عورت د لوڅوالي خطر او دا په هغه صورت کي چي کالي په سر باندي وزړول سي او پټو يا پرتوګ يې نه وي. ٣: غيري عادي اغوستل کوم چي په عادت کي دغه ډول نه اغوستل کيږي. مثلاً: پټو يې پر ځان نه وي پيچلی، بلکي پر اوږه يې زړولی وي، يا يې چپنه اغوستې وي، خو لستوني يې ايله پرې ايښي وي په لاس يې نه وي اغوستي. په لمانځه کي داسي عمل کول مکروه دی، د لمانځه څخه بهر کوم باک نه لري. په حواله د احسن الفتاوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرته د کوم ضرورته یو وار لاس پورته کول بدن ګرول هم مکروه تحریمي دی، که کوم داسي ضرورت وي چي پرته د بدن د ګرولو ښخه په لمانځه کي اطمینان نه سي راتلای، نو یو وار یا دوه واره بیله کراهیته جائز دي، د درې (۳) واره (سبحان ربي الاعلی) ویلو د وخت په اندازه درې (۳) واره د ضرورت له کبله ځان ګرول هم مفسد دي او دا بیا هلته چي په هر صورت کي لاس پورته کړي، که یو ځل لاس پورته کړي او که دري (۳) واره ځان وګروي دا لمونځ نه فاسدوي، عموماً خلګ پرته د کوم ضرورته په لمانځه کي لاسونه پورته کوي، خپل لمونځونه فاسد او برباد کړي، ډیر احتیاط په کار دی. رد المختار، احسن الفتاوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تول او ترازو کي کمي کول

الله سبحانه وتعال په قرآن کريم فرمايي: (وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِيْنَ). ژباړه: هلاکت دی د کم ورکوونکي (پيماني لره). (سورت المطففين ـ آيت ۱)

دا آيت ددې ګناه سختي او عذاب بيانوي، په تول او ترازو کي کمي کول سخته کبيره ګناه ده.

حضرت عبدالله بن عمر (رضی الله عنهم) فرمايي: يو ورځ رسول الله (صلی الله عليه وسلم) موږ ته تشريف راوړ او ويې فرمايل: پنځه (۵) خصلتونه داسي دي، کله چي تاسي په هغو کي بوخت سی، نو د هغو ناوړي نتيجي به په لاندي صورتونو کي وموميی، او زه د الله عزوجل څخه پناه غواړم چي تاسي په کبني بوخت سي:- ۱: کله چي په يو قوم کي فحاشي او بي حيايي خپره سي، نو ددې امله پر هغوی باندي لعنت او غضب کيږي، چي په نتيجه کي به هغوی کي طاعون او داسي ناروغۍ خپرې سي، چي د هغوی مشرانو به نه اوريدلي وي او نه به يې هم ليدلي وي.۲: کله چي يو قوم په تول او ترازو کي کمي وکړي، نو پر هغوی باندي د وچکالي او ګراني عذاب راځي، که باران وي او که نه وي همدا ډول د خلګو غوښتني، پور او داسي نور ډيريږي واکدارن به يې ظلم وربانديي کوي. ۳: کله چي يو قوم په زکات ورکولو کي کوتاهي کوي، نو بارانونه پر وخت نه کيږي، که څاروي نه وای، نو هيڅکله به بارانونه وربانديي نه وای سوي. ۴: کله چي يو قوم د الله (جل جلاله) او د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وعدې ماتوي، نو الله (جل جلاله) به د نورو قومونو څخه دښمنان وربانديي مسلطه کوي، چي د هغوی مالونه به په ناجائزه طريقه سره واخلي. ۵: کله چي مسلمان حاکمان او واکداران، قرآني حکمونه او قوانين نه نافذ وي، نو د مسلمانانو په خپل مينځ کي اختلاف او جنګ پيليږي. ابن ماجه، البزار، البيهقي، الحاکم، مسلم زواجر

حضرت عبدالله (رضی الله عنه) چي به کله بازار ته تشريف يوړی، نو دوکاندارنو ته به ودريدی او ويل به يې چي په تول ترازو کي د الله (جل جلاله) څخه وبيريږی، ځکه چي د قيامت په ورځ (مطففين) يعني په تول او ترازو کي کمي کوونکی داسي درول کيږي، چي د سختي د امله د خلګو خولي به د درياب په شان به بهيږي او دا به د غوږنو تر نيمايي برخي پوري به ورسيږي.

يادونه: که د حديث شريف الفاظو ته په غور او ځير سره وګوری، نو د رسل الله (صلی الله عليه وسلم) د پيشبيني او رښتياوالی به په سترګو ووينی.

يو د سلفو مخکني علماؤو څخه بيان کړي يې دي: زه د يو ناروغ پوښتني ته ورغلم، هغه ته مي د شهادت د کلمي تلقين وکړ، هغه څه ويل غوښتل خو ژبي يې حرکت نه کوی، څه وخت ورسته په هوښ کي راغلی، نو مي ځيني وپوښتل: کله چي ما د کلمي تلقين درته کوی، تا ولي نه ويله؟ هغه را ته وويل: وروه! د ترازو د لاس ستن زما پر ژبه پرته وه، د هغه له کبله ما کلمه نه سوای ويلای، ما ورته وويل: يا الله خير! آيا تا په ترازو کي کمي کول؟ هغه وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم په الله! هيڅکله نه. هو! دا ډيره پښيدله چې ما تر ډيره وخته پوري خپل ترازو نه برابروی، په دې کي به څه توپير کيدی.

په اوسني عصر کي په مسلمانانو کي دا پنځه (۵) رقمه خصلتونه عام او خپاره سوي دي، نو ددې ناوړه کار کومي نتيجي چي په حديث کي ذکري سوي دي، هغه هم خپري سوي دي او دا هغه غمونه دي چي پر مسلمانانو باندي يې مځکه تنګه کړې ده، مګر د افسوس ځای دی چي د حديث شريف په داسي روښانه ارشاداتو باندي ولي زموږ سترګي نه خلاصيږي؟ او دا اوسني غمونو د ليري کولو لپاره د زماني عقلان ډول ډول تدبيرونه نيسي، مګر ددې اصلي اسباب او علتونه په حديث کي بيان سوي دي، د هغه ختميدو ته هيڅ څوک پاملرنه نه کوي. د هغو خصلتونو څخه يو هم د همدي موضوع عنوان دی يعني په تول ترازو کي کمي کول په دې کي دا نه دي بيان سوي، چي کوم خاص اندازه دي د ځان لپاره راوګرځول سي، بلکي مقصد لږ توپير لکه: يو ګرام، لس ګرامه، يا د ګز شپاړسمه (۱۶) برخه وي ددې حکم همدغه دی.

له دې وجهي څخه په قرآن کريم کي دغه شان عمل کوونکو ته (مطففين) ويل سوي او شميرل سوي دي، (طفف) يعني د لږ شي لپاره خيانت کوونکی، کوم تاجر چي په تول کي ټوله ورځ کمي کوي، کيدای سي په ټوله ورځ کي نيم سر، پاؤ، نيم ګز، يا څه کم راوګرځوي، دا په هره سودا کي په يوه لويه سخته کبيره ګناه باندي بدليږي او دغه کس په اخته کيږي.

د مخکنيو علماء کرامو د داسي کسانو په شان کي ارشاد دی: د بربادي سره بربادي ده، د هغو خلګو لپاره چي د يوې داني په بدل کي د جنت نعمتونه قربان کړي او ځان د دوږخ د هغه درد ناکه عذاب لايق وګرځوي، کوم چي په هغه کي غرونه ويلي کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تصویر جوړول حرام دی

حنفي فقهاؤو او علماؤو فرمایلي دي: د روح لرونکي تصویر جوړول سخت حرام دی، او د کبائرو ګناهونو څخه دی، که څه د ذلت او اهانت لپاره جوړ سوی وي، یا د یو بل هدف لپاره وي، په هر حال حرام دی، ځکه چي په دې کي د الله سبحانه وتعالی د صفت تخلیق مقابله ده، که څه هم هغه تصویر پر ټوکر، فرش، دینار، درهم، پیسو، دیوال یا لوښي باندي وي، هو! پر کوم شي چي تصویر نه وي، لکه: درخته او داسي نور... څه چي تصور نه وي نو داسي څه حرام نه دي.

د حرمت په دې حکم کي صورت والا او بې صورته فقط نقش تصویرونه برابر دي، دا خبره امام مالک، ثوري، امام ابوحنیفه (رحمة الله علیهم) او د علماؤو جماعت بیان کړې ده.

علامه مرادوي حنبلي (رحمه الله علیه) فرمایي: د روح لرونکي شي تصویر جوړول حرام دی، د درختي او نورو شیانو تصویر جوړول کوم چي د روح لرونکي شي مشابه نه وي د صحیح مذهب مطابق حرام نه دی. الانصاف

د احکامو خلاصه: د قرآن کریم، احادیثو او د فقهي د کتابونو څخه لاندي احکام ثابیتیږي، د روح لرونکي شي تصویر جوړول سخت حرام او ګناه یې کبیره ده. تصویر که هر ډول وي، که غټ وي که کوچنی وي، پر ټوکر او که پر کاغذ جوړ سي او که پر دیوال باندي وي، که په قلم جوړ سوی وي او یا هم په کامره باندي اخیستل سوی وي. همداسي تصویر په مطبعه کي چاپول، په ماشین یا قالب کي اچول هم ناروا دي، د تصویر خرڅول او رانیول حرام دي، په دې سره کټل سوې پیسه حرامه او د ګټي وړ نه ده.

په هغه وخت کي چي د تصویر خرڅول او رانیول دي مقصد نه وي او ستا مقصد نور څه رانیول وي، لکه: کالي، کتابونه یا ځیني نور شیان او پر هغه باندي تصویر وي، ددې شي تجارت جائز دی، مګر پر خریدار لازمه ده چي د شي د رانیولو سره تصویر ضایع کړي.

تصویر ته قصداً کتل نورو ته وربښکاره کول او د ځان سره ساتل یا هم ایښوول جائز نه دی، د ټلیفون، ټلویزون او داسي نورو... شیانو ته ورته فحش او بې حیاء تصویرونو ته کتل، یو او بل ته ښکاره کول حرام او کبیره ګناه ده. دا حکم د اخبارونو، رسالو، مکاتیبو او پوهنتونو د کتابونو د تصویرونو لپاره هم دی، د جائز مضمونونو لوستل جائز مګر تصویرونو ته یې کتل ناجائز دي. احسن الفتاوی

ځینو کسانو د بزرګانو، عالمانو، مجاهدینو، قهرمانانو او دوستانو تصویرونه په کور، دفتر، دوکان، او یا هم نورو ځایو کي ځړولي وي، یا یې په البم کي ایښي وي، دا عمل د اسلامي شریعت د نظره حرام او ناروا دی، همداسي تصویرونه متبرک ګڼل د کفر خطر ور سره سته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر مسلمان ته په کار ده چي ددې حرام عمل څخه ځان او نور مسلمانان وساتي، او ټول تصویرونه وسوځي، که دا ښه او رواه عمل وای، نو معززو اصحابانو به نعوذ بالله د سید الانبیاء حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) تصویر به جوړ کړي وای، د ځان سره به یې ساتلی وای، مګر خپله رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د تصویر جوړولو څخه منع کړې ده، ځکه چي دا د الله (جل جلاله) د تخلیق سره مشابهت او شرک دی، ځکه نو شرعاً دا عمل حرام دی.

مسئله: تصویر که په قلم سره لیکل سوی وي، یا په مطبعه کي چاپ سوی وي، یا په کامره سره اخیستل سوی وي، د ټولو حکم یو دی یعني حرام دی.

د تصویرونو مخه نیول یا د منځ وړل: د احسن الفتاوی فقه العصر علامه مفتي رشید احمد الدهیانوي (رحمة الله علیه) فرمایي: په دې کي دا قبائح دي:

۱: په دې عمل سره د تصاویرو صنعت ته ترقي ورکول کیږي، کوم چي په اجماع سره حرام دی.

۲: پر فرش یا نورو ذلیلو شیانو کي د تصویرونو په استعمال سره د عامو خلګو د ګمراهي او د کبائرو ګناهونو د کولو ذریعه ده، ځکه چي عوام ددې څخه مطلقاً پر اباحت باندي استدلال کوي، عوام په مهانه یعني کوم چي د ذلت په ځای کي استعمالیږي او غیر مهانه یعني کوم چي د ذلت په ځای کي نه استعمالیږي، کوم فرق نه سي کولای.

۳: که پر فرش باندي تصویر وي، هلته هم ملائیکي نه راځي، په دې صورت کي که څه هم د ملائیکو امتناع مختلف فیه دي، مګر د ذکر سوو وجوهاتو له مخي امتناع راجع معلومیږي.

د امتناع تر دې هم غټ دلیل دا دی، چي د یو معکون عمل د معمول بقاء یعني پاته کول بلکي افتتناء یعني حفاظت دی، خلګ یې د اهانت په نیت نه ږدي، بلکي د شوق لپاره یې ږدي، د مذکوره قبائحو په صورت کي هم د لمانځه کراهت او رګراځول واجب تقاضا کوي.

مسئله: د روح لرونکي شي تصویر اخیستل یا په بل چا اخیستل د تصویر دواړه عملونه ناروا او حرام دي، هو! که یو داسي هیواد ته د تللو اړتیا وي، چیري چي د ورتګ لپاره د تصویر اخیستلو سره پاسپورټ لاسته راوړل ضروري وي، نو د ضرورت په اساس سره جائز دی، مګر د سیاحت یا تفریح لپاره جائز نه دی.

یادونه: ددې مسئلي په اړه مکمل بحث چي په کښي د قرآن کریم، حدیث د عقلي او نقلي شبهاتو د جوابونو سره اړونده فقهي مسئلي په تفصیل سره د احقر په رساله کي التصویر الاحکام التصویر کي بیان سوي دي کتلای سی.

په اوسني عصر کي چي بیلا بیلو هیوادنو ته د تګ لپاره پر پاسپورټ باندي تصویر لګول ضروري ګڼل سوي دي، همداسي د یو هیواد په دننه کي د تذکرې یا نورو کارډونو لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تصویر پر لګول ضروري دي، دغه ګناه د حکومتونو په غاړه باندي ده، لکه څرنګه چي مسلمانان یې دې ته مجبوره کړي دي، احتیاطاً استغفار ویل په کار دي چي وویل سي.

د حدیث شریف ارشاد دی: د رحمت ملائیکي وهغه کور ته نه ننوځي، په کوم کور کي چي د روح لرونکي شي تصویر یا سپی وي. الصاح الستة

په اوسني عصر کي دغه ګناه دومره ډېره سوې ده، چي د نړۍ هیڅ ساحه یا ځای به ځیني پاته نه وي، ددې ګناه څخه پرهیز کوونکی یعني ځان ساتوونکي ته د ژوند په هره برخه کي ستونزي دي، د سر د رخچیني څخه نیولې بیا د پښو تر بوټونو پوري، کوم شیان چي په بازار کي دي د تصویر څخه خالي پیدا کیدل یې ستونزمن سوي دي.

د استعمال کورني شیان: لکه لوښي، د کالو ګنډلو ماشین، د دواوو دبلیان، بوتلان او داسي نور.. یا هم اخبارونه او رسالې تر دې پوري چي مذهبي او اصلاحي کتابونه هم ددې لویې ګناه څخه خالي پاته نه دي او نه سوه. د تجارانو، دوکاندارنو او د هر خرڅونکي څخه دا غوښتنه کوو، چي ددې شیانو د خرڅولو څخه ځان وساتي او په خاص ډول رانیونکي دي هم ځان ځیني وساتي.

سوداګر کولای سي تصویر ختم کړي، د هیواد سوداګر په دې کي ډېر مهم رول لوبولای سي، هر سوداګر چي بهرني تجارتي مالونه هیواد ته راوارده وي، نو د کمپنۍ او کارخاني د مالک سره د روح لرونکي شي د تصویر ختمولو خبره دي ورسره وکړي، هغه دا خبره ورسره مني یا هم خوښوي، ځکه چي د هغه مقصد خپل مالونه خرڅول په زیاته اندازه سره دي، فقط ټینګ عزم، صفا نیت او دیني غیرت ته اړتیا ده، دا د مسلمان صفات دي، متاسفانه ځیني تجاران او د کارخانو مشران ښه پر دین برابر خلګ یې، مګر بیا هم ددې عمل څخه ځان نه ساتي او نور خلګ هم په دې ګناه کي د ځان سره اخته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسیوا په بل څه قسم اخیستل

کوم څوک چي د غیر الله سوګند یعني قسم واخلي هغه د کفر او شرک عمل وکړ. ترمذي شریف

الله (جل جلا له) ددې څخه منع کوي چي تاسي د خپل پلار یا زوی قسم واخلی. رواه السنة، جمع الفواید

کوم چا چي سوګند واخیستی که فلانی خبره داسي نه وي، نو زه د اسلام څخه وتلی یم، که هغه درواغ ویلي وي، نو دغه سي ده، څرنګه چي هغه ویلي دي، یعني د اسلام څخه وتلی دی او که ربښتني وي، بیا هم د اسلام وه لوري ته سم سالم نه راګرځي. نسائي، ابو داود

د حدیث د ظاهري الفاظو څخه داسي معلومیږي چي د دغو ګناهونو کوونکی کافر کیږي، خو علماؤو د نورو روایتونو په رڼا کي ددې څخه دغه مطلب اخیستی دی، چي دا سړی وکفر ته نږدي کیږي، مګر د کفر فتوای نه باندي کیږي او د کفارو غوندي چلند به نه ورسره کیږي.

د حضرت عبدالله بن عمر (رضی الله عنهم) څخه روایت دی:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: قریشو به په خپلو پلرونو سره قسم اخیستل، نو تاسي په خپلو پلرونو سره قسم مه اخلی.

د فقه د معروف کتاب الدرالمختار او د فتوای معتمد فتاوای شامیة د پورتنیو عبارتونو خلاصه دا ده: قسم فقط د الله سبحانه وتعالی په نومونو او د هغه په صفاتو سره منعقد کیږي، د الله سبحانه وتعالی څخه ماسیوا په نبي او کعبه سره قسم نه منعقد کیږي، بلکي داسي څه ویل یا کول حرام او ګناه ده، قرآن کریم څرنګه چي د الله سبحانه وتعالی کلام دی او قسم په دې سره مشهور او متعارف دی، نو ځکه منعقد کیږي.

قسم نه اخیستل ښه کار دی: مسلمانانو ته د مقدس شریعت دا ښوونه ده، چي پر هره خبره باندي قسم وانه خلی، په کومه خبره کي چي تاکید مقصد وي، هغه باید په بل تعبیر سره ادا کړل سي، سوګند وانه خیستل سي او که د کوم چا عادت وي هغه دي دا عادت پریږدي.

لکه علامه ابن عابدین شامي (رحمة الله علیه) چي فرمایي: په الله سبحانه تعالی سره قسم اخیستل مکروه نه دي، مګر لږول یې تر ډیرو غوره دي. الدرالمختار

که د یوې مجبوري د وجهي د قسم اخیستلو ضرورت پیښ سي، نو به فقط او فقط په الله (جل جلاله) سره قسم یادوي، د الله سبحانه وتعالی د نامه څخه ماسیوا په بل چا سره به قسم نه یادوي.

د عبدالله ابن عمر (رضی الله عنهم) څخه روایت دی:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: خبردار که څوک قسم اخلي، نو هغه دي په الله سره قسم واخلي. بخاري شریف

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې ګټې خبرې او عمل کول

انسان چې څومره خبرې یا عمل کوي ظاهراً پر درې (۳) ډوله وي:- ۱: ګټور عمل یا خبرې کول چې د دین او دنیا کومه ګټه په کښې کې وي. ۲: تاواني عمل یا خبرې کول چې د دین او دنیا کوم تاوان په کښې کې وي. ۳: نه ګټور نه تاواني عمل یا خبرې کول چې نه ګټه په کښې کې وي او نه تاوان په کښې کې وي.

دا دریم (۳) ډول یې په حدیث کې د (لا) یعني بې کاره په لفظ سره تعبیر سوی دی، مګر که لږ په ځیر سره ورته وکتل سي، نو واضح به سي چې دا دریم (۳) ډول په حقیقت کې په تاوان کې داخل دی، ځکه چې د داسي عمل یا خبرې کولو پر ځای چې صرف یو وار (سبحان الله) وویل سي، نو د قیامت په ورځ به د اعمالو تله یعني ترازو خو به په درونده سي، نیک اعمال به یې وزن پیدا کړي یا یو بل ګټور عمل باید وکړي، نو د ګناهونو کفاره او د آخرت د خلاصون ذریعه یا لږ تر لږه د دنیا د اړتیاوو څخه د بې فکرې سبب خو به یې سي.

د حدیث شریف ارشاد دی: کوم کس چې په یو مجلس کې کښیني او په ټول مجلس کې د الله سبحانه وتعالی کوم ذکر ونه کړي، د قیامت په ورځ به دغه مجلس دده لپاره حسرت او پښیماني وي.

د حدیث شریف ارشاد دی:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: د انسان د صحیح اسلام یوه نښه دا ده چې بې ګټې کارونه پرېږدي. رواه الترمذي وابن ماجه عن ابي هريرة

د حدیث شریف مفهوم دی: یو ځل کعب بن عجره (رضی الله عنه) څو ورځې د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) خدمت ته حاضر سوی نه وو، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د خلګو څخه د کعب بن عجره (رضی الله عنه) په اړه پوښتنه وکړه؟ په جواب کې ورته وویل سول: کعب بن عجره (رضی الله عنه) ناروغه دی، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د هغه د پوښتنې لپاره ورغلی حالت یې نازک وبرېښېدی، نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: ای کعبه! ستا لپاره دې زیری وي، د کعب مور وویل: ای کعبه! تا ته دې جنت مبارک وي، دا خبره حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) واورېدله، نو یې وفرمایل: د الله (جل جلاله) په معامله کې سوګند اخیستوونکی، مداخله کوونکی څوک دی؟ کعب بن عجره (رضی الله عنه) ورته وویل: زما مور ده.

محمد (صلی الله علیه وسلم) ورته وویل: ته څه خبره یې چې کعب بن عجره (رضی الله عنهم) کله (لا) خبرې کړې وي، یا تر ضرورت زیات مال یې د الله سبحانه وتعالی په لار کې په خرڅولو کې کوتاهي کړې وي، نو په داسي حالت کې ویو چا ته څه حق دی چې د جنت حکم ولګوي.

ښکاره مطلب یې دا دی: د (لا) یعني بې کاره خبرې او عمل حساب به وي او کوم شی چې حساب او نیونه یې وي، د هغه څخه خلاصون یقیني نه وي. احیاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

لونګ یا پرتوګ تر بجلکو کښته کول

د حدیث شریف ارشاد دی: د قیامت په ورځ به الله سبحانه وتعالی هغه سړي ته د رحمت په نظر سره ونه ګوري چي خپلي جامي یې په تکبر او فخر سره اوږدې کړي وي. بخاري، مسلم

د حدیث شریف ارشاد دی:۔ حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: کومه برخه د پرتاګه چي تر بجلکو لاندي کښته سوه هغه په دوږخ کي ده. بخاري شریف

د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ارشاد دی: درې (۳) کسان دي چي الله سبحانه وتعالی به ورسره خبري نه کوي او ورته ګوري به هم نه او نه به هغوی پاک وي او د دوی لپاره درد ناکه عذاب دي، د حدیث شریف روایت کوونکی وایي: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دغه کلیمي درې (۳) ځله تکرار کړي، حضرت ابوذر غفاري (رضي الله عنه) پوښتنه وکړه: دا خلګ خو ډیر په تاوان کي دي او هلاک سول دغه څوک دي؟ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: کوم سړی چي تر بجلکو کښته پرتوګ یا لونګ وزړه وي او کوم سړی چي د یو چا سره نیکي او ښه وکړي او بیا احسان ورباندي کوي او کوم څوک چي د درواغو په قسم سره خپل سامان خرڅ کړي.

ابو داود، نسائي، ترمذي، ابن ماجه

حضرت عبدالله بن عمر (رضي الله عنهم) فرمایي: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) چي د لونګ او پرتاګه په باب څه وفرمایل هغه حکم د قمیص او چپني هم دی، چي تر بجلکو کښته کول یې ګناه لري.

ابو داود، زواجر

حضرت عبدالله بن عمر (رضي الله عنهم) فرمایي: د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) خدمت ته حاضر سوم زما لونګ تر بجلکو کښته زړیدی، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: دا څوک دی؟ ما وویل: عبدالله بن عمر رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ارشاد یې وکړ: که ته عبدالله یې نو لونګ تر بجلکو لوړ کړه، ما لونګ لوړ کړی تر دې چي د پنډۍ تر نیمایي پوري ورسیدی، بیا مي د تل لپاره دغه عمل خپل عادت وګرځوی. احمد بسند رواه ثقات

مسئله: کوم سړی چي په تکبر او فخر سره خپل لونګ، پرتوګ او داسي نور شیان چي تر بجلکو یې کښته کوي، هغه په اتفاق د علماؤو د سختي کبیره ګناه کوونکی دی، که یې په بې فکري سره دغه عادت ګرځیدلی وي، د تکبر او فخر د کبله نه وي هم ګناه لري.

فتاوای علمګیري اشباه وغیره

هو! که د چا جامي یو وخت پرته د اختیاره کښته سي، هغه په دې حکم کي داخل نه دی، لکه حضرت ابو بکرصدیق (رضی الله عنه)ته ورپیښنه سوه، او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته یې د هغه بیان وکړی، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دی معذور وګڼی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید الاولین والاخرین حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) خپل اُمت ته پر دې باندې کلک ټینګار کوي، مګر بې فکره او غافل اُمت دی چې خپلې بې ګټې او فضول غوښتنې د الله سبحانه وتعالی او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د رضا کولو لپاره نه پرېږدي او د داسې ګناه په خپل سر د اخیستلو لپاره اماده دي، چې خاص د رحمت او بخښنې په وختونو کې هم نه معافیږي یعنې نه بخښل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ناوړه القابو سره د يو چا يادونه کول

په قرآن کريم الله سبحانه وتعالی فرمايي: (وَلَا تَلْمِزُوْا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوْا بِالْاَلْقَابِ). ژباړه: او عيب مه لګوئ پر يو بل باندې او مه بلئ يو بل په لقبونو سره. (سورت الحجرات ـ آيت ۱۱)

حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي: د مؤمن حق پر مؤمن دا دی چې هغه په داسې نوم او لقب ذکر کړي، چې د هغه ډير خوښ وي ددې کبله په عربو کې د کنيت رواج عام وو.

سنت طريقه دا ده: د خلګو يادونه بايد په ښو القابو سره وسي، رسول الله (صلى الله عليه وسلم) همدا خوښ کړي دي، خپله رسول (صلى الله عليه وسلم) ځينو خاصو خاصو اصحابانو ته څه القاب ورکړي دي، لکه: حضرت صديق اکبر (رضى الله عنه) ته يې عتيق لقب ورکړی دی، حضرت عمر بن خطاب (رضى الله عنه) ته يې فاروق لقب ورکړی دی، حضرت حمزه (رضى الله عنه) ته يې اسدالله او خالد بن وليد (رضى الله عنه) ته يې سيف الله لقبونه ورکړي دي.

حضرت امام نووي (رحمة الله عليه) په کتاب الاذکار کې ويلي دي: د اُمت علماء کرام پر دې اتفاق دي چې يو څوک په داسې لقب سره يادول کوم چې هغه يې نه خوښوي حرام دئ.

د ځينو القابو استسناء: د بعضي خلګو داسې نومونه مشهوره سوي وي کوم چې په خپل ځان کې بد دي، مګر هغوی پرته ددې الفاظو څخه نه پيژندل کيږي، نو هغوی په دغه نامه سره يادول د علماؤو په اتفاق سره جائز دي، په دې شرط چې د ذکر کوونکي مقصد د هغه تحقير او ذليله کيدل نه وي، د بعضي محدثينو سره اعرج يا احدب مشهوره دی.

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) خپله يو صحابي ته چې لاسونه يې تر نورو اوږده وه د «ذواليدين» په نامه سره تعبير کړی دی.

د حضرت عبدالله بن مبارک (رحمه الله عليه) څخه يو چا پوښتنه وکړه: د حديث په اسانيدو کې د ځينو نومونو سره څه داسې القاب راغلي دي، مثلاً: حميد الطويل، سليمان الاعمش، مروان الاصغر او داسې نور... نو آيا په دغو الفاظو سره ذکر کول جائز دي؟ ده وفرمايل: کله چې ستاسي مطلب د هغه عيب بيانول نه وي، بلکې د هغه معرفت او پيژندل پوره کول وي نو جائز دي.

ناوړه او ناخوښه القاب کوم چې په خلګو کې شهرت لري د هغه تشريح کول او يو څوک په هغه القابو سره بلل، يا يې تر شاه په ناوړه القابو سره يادول کبيره ګناه ده، لکه: کوڼ، پک، ړوند او داسې نور... هو! که د يو چا لقب و دې درجې ته رسيدلی وي، چې د هغه څخه ماسيوا نه پيژندل کيږي، د ضرورت له کبله د هغه يادونه کول د اړتيا په وخت کې جائز دي، په عامو حالاتو کې چې اړتيا نه وي په هغه الفاظو سره بيان کول يا خطاب کول کبيره ګناه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسلمان عیب لټول یا یې رسواء کول

د قرآن کریم ارشاد دی: (وَّلَاتَجَسَّسُوْا). ژباړه: او جاسوسي مه کوی تاسي. (سورت الحجرات ـ آیت ۱۲)

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) پر منبر باندي په خطبه کي وفرمایل: کوم خلک چي په ژبه مسلمانان سول، خو زړونو ته یې ایمان نه دی رسیدلی، هغه دي واوري چي مسلمانانو ته تکلیف مه رسوئ د هغوی د پټو عیبونو پلټنه مه کوئ پر تیرو سوو ګناهونو باندي یې پیغور مه ورکوئ ولي کوم څوک چي د یو مسلمان ورور عیبونه لټوي، الله سبحانه وتعالی د هغه د عیبونو پلټنه کوي او د کوم چا عیبونه چي الله سبحانه وتعالی وپلټي، ژر ده چي رسوا به یې کړي که څه هم په خپل بند کور کي پټ وي. ترمذي، د جمع الفوائد څخه

حضرت عبدالله بن عمر (رضي الله عنهم) یو ځل بیت الله ته وکتل او ویې ویل: ای بیتي! ستا شان څومره غټ دی، خو د مؤمن عزت او حرمت د الله (جل جلاله) په دربار کي تر تا ډیر لوی دی.

ترمذي، جمع الفوائد

د حدیث شریف ارشاد دی: مسلمان د مسلمان ورور دی، نه به ظلم پر کوي او نه به یې عیب بیانوي یا ښکاره کوي څوک چي د خپل ورور په کار کي بوخت سي، الله سبحانه وتعالی د هغه په کار کي بوخت کیږي او څوک چي یو مسلمان د یو غم او تکلیف څخه خلاص کړي، الله سبحانه وتعالی به د قیامت په ورځ به د هغه عیبونه پټ کړي. ترمذي

عام او خاص ټول په کښي اخته دي، د خلکو د پټو عیبونو پلټنه کوي او کومه خبره چي په لاس ورسي هغه خپروي او رسوا کوي یې دا د خلکو عادت ګرځیدلی دی، هیڅ فکر نه کوي چي ده کومه ګناه کړې ده، دا هم کبیره ګناه ده، هیڅ دنیوي او آخروي ګټه نه لري، مګر د بد اخلاقي له کبله خلک خوند ځیني اخلي.

چغلي یا دوه مخي کول

د حدیث شریف ارشاد دی: چغلي کوونکی به جنت ته نه ځي یعني داخل به نه سي. بخاري، مسلم

د حدیث شریف مفهوم دی: درواغ ویل خوله توروي او چغلي کول د قبر عذاب دی.

طبراني في الکبیر، بیهقي

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دی: زه یې تاسي ته درښیم چي په تاسي کي ناوړه او بد انسان څوک دی، ویې فرمایل: هغه کسان چي چغلي ومووندي، دلته او هلته ځغلي کوم چي په دوستانو کي فساد خپور کړي او کوم چي د ښو خلکو او بې قصورو انسانانو عیبونه لټوي.

احمد عن ابي مالک الاشعري، تخرج الاحیاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

په احیاء العلوم کي راغلي دي: کوم سړی چي د چغلۍ خبره درته ورسوي، نو پرتا لازمه ده چي دغه شپږ (۶) خبري په نظر کي ونیسې، ۱:- اول: د هغه تصدیق مه کوه، ځکه چي هغه چغل خور دی، د ده شاهدي نه قبلیږي، ۲:- دوهم: دغه کس د دغه کار څخه منع کړه، نصیحت ورته وکړه. ۳:- دریم: د ده دغه عمل ناوړه وګڼه. ۴:- څلورم: په خپل غائب ورور باندي بدګماني مه کوه. ۵:- پنځم: د هغه په ویلو سره پلټنه مه کوه، چي دغه پلټنه په خپله ګناه ده. ۶:- شپږم: د چغل خور دغه خبره هیچا ته مه کوه، ځکه چي ته خپله په چغلي کولو کي بوخت سوې.

د یو چا عیب یا داسي خبره او کار چي هغه یې پټوي، نورو ته ښکاره کول چغلي یا دوه مخي ده، چغلي کول کبیره ګناه ده، بیا که هغه عیب حقیقت او خبره صحت ولري، نو فقط د چغلي کولو ګناه ده او که د حقیقت خلاف وي، یا د ځانه څخه په کښي کمي او زیاتوب وکړي دا بیا بهتان دی، کبیره ګناه هم او د چا د طرفه چي چغلي سوې ده، که د هغه عیب ښکاره کول یې مطلب وي، نو غیبت هم دی چي دریمه کبیره کناه ده، په یوه خبره یې دري (۳) کبیره ګناوي وکړې، زموږ د محفلونو مجلسونو مشغلتیا ټوله په چغلي، غیبت، عیب لټونه او بهتان باندي ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نسب د امله یو چا ته پیغور ورکول

الله (جل جلاله) فرمایي: (وَالَّذِيْنَ يُؤْذُوْنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوْا فَقَدِ احْتَمَلُوْا بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِيْنًا).

ژباړه: او هغه کسان چي ایذاء رسوي مؤمنانو سړیو ته او مؤمنانو ښځو ته، بغیر د هغه کار چي کړی یې وي دوی، پس په تحقیق باروي دوی پخپل ځان غټ دروا غ او ګناه ښکاره.

(سورت الحزاب ـ آیت ۵۸)

د پورتني آیت تفسیر: او هغه کسان چي ایذاء رسوي مؤمنانو سړیو ته او مؤمنانو ښځو ته (اتهام) په غیر د هغه کار چي کړی یئ وي دوی پس په تحقیق باروي دوی پخپل ځان غټ دروا غ او ګناه ښکاره (چي د عقوبت موجب دی).

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي: دا نسبونه، خپلوی، قرابتونه کوم چي په دنیا کي مشهور دي د یو چا لپاره ښکنځل نه سي کیدلای، تاسي ټول د آدم (علیه السلام) اولاده او یو له بله سره نژدي یاست د یو چا پر بل چا کوم فضلیت نسته، هو! فضلیت د دین او صالحو اعمالو پر بنسټ باندي دی. رواه احمد والبیهقي

د حدیث شریف ارشاد دی: دوه (۲) شیان داسي دي چي اراده کول یې هم کفر ته نژدیوالی دی، یو د خلګو پر نسب نیوکه او پیغور ورکول، دوهم پر مړي په زوره ژړل. رواه مسلم عن ابوهریرة

څوک چي یو چاته فقط د نسب له کبله پیغور ورکړي، چي د فلاني قوم سړی دی، هغه په دغه سزا کي داخل دی. زواجر

عام خلګ په دې غفلت کي اخته دي ځیني خلګ ډیر قومونه، کسبونه او کارونه ذلیل او خوار ګڼي، یا یې پیغوره وي یا په داسي الفاظو ورته خطاب کوي چي د هغه څخه د هغوی د نسب حقارت څرګند سي، لکه: یو چا ته قصاب، حجام او داسي نور څه ویل، مګر که د چا شهرت په یو کسب او کار سره دومره سوی وي، چي د هغه پرته نه پیژندل کیږي او د ویونکو مطلب هم د هغه توهین او سپکاوی نه وي، بیا نو پرواء نه لري. امداد الفتاوي

د خپل اصلي نسب څخه پرته د بل چا د نسب سره ځان تړل:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: څوک چي د خپل پلار نسب پریږدي، بل چا ته خپل نسبت وکړي جنت باندي حرام دی. بخاري

مثلاً: که یو څوک صدیقي نه وي د ځان سره صدیقي لیکي، یا سید نه وي دی سید ولیکي، یا انصاري نه وي مګر دی ځان ته انصاري وایي. دا هم کبیره ګناه ده هیڅ ګټه نه لري او همدارنګه د نسب بدلول د عزت ذریعه ګڼل مطلق غلطي ده ددې څخه په دنیا کي هم عزت نه سي موندل کیدلای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قران کریم د آیت، حدیث او د الله (جل جلاله) د نامه بي ادبي کول

دا ګناه داسي خپره سوې ده چي هیڅ کور، کوڅه، دفتر او هیڅ ځای نه دی ځیني خالي، په دې ذکر سوو ځایونو کي پاشلي او تر سترګو کیږي، ټوله د الله (جل جلاله) نومونه، د قرآن کریم آیتونه، احادیث یا فقهي مسئلې وي، هغه چي احترام يې واجب او بي ادبي يې ګناه ده.

په ځانګړې توګه بیا قرآن کریم او د سیپارو زړې ورقي يې عموماً خلګ د مسجد په تاخچو کي ایږدي او فکري کوي، چي ددې د حق څخه فارغه سوو، او یا يې په زیارتو کي ایږدي چي هغه بیا د باد په ذریعه کوڅو ته رسیږي او د بي ادبي ګناه يې پر اېښوونکي باندي ده.

قرآن مجید یا دیني کتابونه چي زاړه او څیري سوي وي، کار نه ځیني اخیستل کیږي، ددې لپاره داسي حکم دی: په یو ټوکر کي دي وپیچل سي او په یوه خوندي مځکه کي دي ښخ کړل سي.

همداسي اخبارونه، مجلې او رسالې چي د غالب ګمان څخه معلومیږي، چي هغه په کچره یا امبارو کي اچول کیږي، په دغو شیانو کي قرآني آیتونه، حدیثونه او داسي نور... څه لیکل هم جائز نه دي.

که د اخبار یا مجلې بي ادبي وسوه، نو معلومه خبره ده چي ګناه يې پر بي ادبي کوونکي ده همداسي ددې پر کاتب او چاپوونکي ده، بلکي په داسي اخبارونو کي چي کوم مضمون دغه ډول لیکل سوی وي، نو د اصلي عبارت پر ځای دي يې د ژباړي په لیکولو سره اکتفاء وکړي، که څه هم ژباړه یا ترجمه هم د احترام او آدب وړ ده.

د احسن الفتاوی مولف فقه العصر حضرت مولانا مفتي رشید احمد لدهیانوي (رحمة الله علیه) فرمايي: په اخبارنو او اشتهاراتو کي د قرآن کریم آیتونه لیکل جائز نه دي، په مکاتبو، مدارسو او دفترونو کي جائز دي، مګر ګناه يې پر بي حرمتي کوونکي باندي ده.

ځیني مهمي مسئلي

اوله مسئله: پر کوم کاغذ چي د قرآن کریم آیت، حدیث یا شرعي مسئله لیکل سوې وي، په هغه کي کوم شی پیچل یا اچول هم نارواه عمل دی. درمختار

دوهمه مسئله: داسي کاغذونو ته چي د قرآن کریم آیت، حدیث یا شرعي مسئله پر لیکل سوې وي، پښې غځول هم ګناه ده. علمګیري

دریمه مسئله: ساده کاغذ هم د آدب وړ دی په استنجاء کي يې استعمالول، څرنګه چي يې غیري مسلمانان یعني کفار د دغه کار لپاره استعمالوي، دا هم جائز نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې ضرورته ستر لوڅول

د حدیث شریف ارشاد دی: د نامه څخه نیولې بیا تر زنګنونو پورې د نارینه ستر دی. حاکم

د یو بل حدیث شریف ارشاد دی:ـ حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: خپل ستر پټ کړی، خو د خپلې مینځې یا ښځې په وړاندې کوم باک نه لرې، اصحابانو پوښتنه وکړه: که یو څوک په خالي مکان یعنې ځای کې وي؟ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: الله سبحانه وتعالی ددې ډیر مستحق دی چې حیاء او پرده ځینې وکړل سي. ابو داود، ترمذي، ابن ماجه، نسائي، احمد، حاکم، بیهقي

علماء کرامو فرمایلي دي: تر ټولو لومړی فرض چې پر مسلمان باندې دی، هغه د ستر پټول دي، یوازې په لمانځه کې نه بلکې په عامو حالاتو کې هم تر دې حده پورې چې په خلوت او تنهایي کې هم فرض دی، خو د ضرورت ځایونه مستثنی دي.

په اوسني عصر کې فقط نارینه نه بلکې ښځې هم د فیشن په خاطر ځانونه تر ډیره لوڅوي نارینه د کفري لباسونو په اغوستلو سره فخر کوي، ورنونه یې لڅ وي، د عامو خلګو او ښځو په وړاندې ګرځي، هیڅ پرواء یې هم نه کوي، چې په دې عمل سره الله سبحانه وتعالي هم نارضه کیږي او کبیره ګناه هم ده.

ښځو بیا داسې لباسونه غوره کړي دي، چې اول خو یې ډیر اعضاوې لکه: ستر، غاړه، بازوګان تر سینې پورې لڅ وي او کوم اعضاوې چې یې پټ وي، پر هغو باندې یې بیا داسې چسپې جامې اغوستې وي، چې اعضاوې معلومیږي دا هم د لڅ په حکم کې راځي، بعضې خلګ په غربي فیشن کې غرق دي، دغه فرض تر پښو لاندې کوي، په ځینو هیوادونو کې د کارګرانو طبقه ده هغوی لنګ غوره کړی دی په هغه کې ستر نه پټیږي.

پر ناظر او منظور الیه دې لعنت وي: د بیهقي روایت دی: پر کتوونکي او هغه څوک چې ځان یې د بل وکتلو ته چمتو کړی وي، د الله سبحانه وتعالی لعنت دې پرې وي.

ډیر خلګ د استنجاء پر مهال پر ځان پټو نه اچوي، او استنجاء ته د کښیناستلو په وخت کې یې ستر ټوله معلومیږي لمن یې کوچنی وي، د ناستې په حالت یې د شاه د خوا ټوله ستر معلومیږي ښه کار نه دی، ځان هم ګناه کاره کوي، نورو مسلمانانو ته هم تکلیف رسوي او که څوک قصداً ورته وګوري، هغه هم ګناه کاره دی.

ددې حدیث یو مصداق هغه خلګ هم دي، چې د استنجاء یا لمبیدلو پر مهال ستر نه پټوي، همداسې په ځینو لوبه ځایونو کې لوبغاړو نیکران اغوستې وي، چې زنګونونه او ورنونه یې لڅ وي، دې ډول لوبو ته کتل او کښیناستل د احادیثو په رڼا کې ناروا او حرام دي، مسلمان ته په کار ده چې ځان ځینې وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نجوميانو څخه د غيبو خبري پوښتل

کوم څوک چي د راتلونکي زمانې په اړه د غيب د خبرو وښوونکي ته ورغلی او د هغه څخه يې د غيب خبري وپوښتلې، ددې سړي څلويښت (۴۰) لمونځونه نه قبليږي. جامع صغير برمز احمد ومسلم

د حديث شريف ارشا دی: کوم سړی چي د غيب د خبرو ښوونکي يعني کاهن يا نجومي ته ورغلی او د هغه پر خبره يې يقين وکړ، هغه د هغې وحي او الهي کلام څخه انکار او کفر وکړ، کوم چي پر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) نازل سوی دی. الجامع الصغير برمزاحمد والحاکم

ډېر مسلمانان په دې کبير ګناه اخته دي او هيڅ فکر هم نه کوي چي دا ګناه څنګه ګناه ده او ددې عواقيب به څه شي وي، يعني ددې سزا به څونده وي او هر هغه کس چي کاهن ته ورځي او د يو څه لپاره معلومات ځيني غواړي، اول خو د هغو خلګو ټولي خبري تخميني، ظني او د ګومان څخه دي، چي پر هغه باندي هيڅ عتبار نسته، بس خلک د بي عقلي او ناپوهي له کبله رجوع ورته کوي، الله (جل جلاله) دي ټول اُمت مسلمه ځيني وساتي. آمين

د خلګو لاره تنګول او په لاره کي يې مرداري اچول

څوک چي يو ځای تنګ کړي، يا لاره بنده کړي يا يو مسلمان ته تکليف ورسوي، يعني داسي واوسي چي ولارويانو ته تنګي جوړه سي د هغه جهاد قبول نه دی. مسند احمد، ابو داود، الجامع الصغير

په حديث کي د جهاد ذکر د خصوصيت لپاره نه دی، بلکي ددې لپاره دي چي دغه شان په جهاد، حج او داسي نورو سفرونو کي پېښيږي، د حديث مطلب ښکاره دی کومي لاري چي د عامه خلګو د تګ راتګ لپاره دي، هلته کښيناستل يا درېدل د تلوونکو خلګو لپاره د تنګي سبب جوړيدل ګناه ده.

څوک چي د مسلمانانو د لاري په اړه کوم تکليف ورسوي، هغه که د ځای په تنګولو وي، يا د تکليف ناکه شي په اچولو سره وي، پر هغه د مسلمانانو لعنت ثابت سو. الجامع الصغير، الطبراني

دا چي د لږ وخت لپاره عامه لاره بندول ګناه ده، نو خلک چي په خپلو کورونو کي د لاري يوه برخه شامله کړي او ددې څخه د هميش لپاره لاره بنده سي، تاسي فکر وکړی چي ددې به څومره سخته ګناه يي افسوس چي خلک دا هيڅ ګناه نه ګڼي.

سود خوړل يا يې کاروبار کول

د سود خوړل يا د سود کار کول دواړه په کبيره ګناه کي شامل دي، په قرآن کريم او احاديثو کي په ډېر سختي سره يې بيان سوی دی او هيڅ مسلمان ځيني ناخبره نه دی، په حديث شريف کي يې د سود خوړل د مور سره تر زنا کولو هم سخته ګناه ګڼلي ده. قرآن کريم سود د الله سبحانه وتعالی او د هغه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره د جنګ اعلان ګڼلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله سبحانه وتعالی څخه ماسیوا په بل څه سره قسم اخیستل

د الله سبحانه وتعالی څخه ماسیوا لکه: پلار، نیکه، مدینه، کعبه او پیغمبرانو (علیهم السلام) سره قسم اخیستل د شریعت له نظره ناروا او حرام کار دی، بعضې خلګ په خرقه مطهره سر کوم چې د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) چپنه ده باندې قسم اخلي، ځیني بیا په یو زیارت او ولي سره قسم اخلي، دا ټول په غیر الله کې داخل دي او قسم په اخیستل حرام دي.

د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسیوا نذر کول حرام دی

نذر کول عبادت دی او د عبادت لایق فقط الله (جل جلاله) دی، د الله (جل جلاله) څخه ماسیوا هر مخلوق چې وي د هغه لپاره نذر کول یا د هغه په نامه نومول ناروا او حرام دی. ایصال ثواب د بزرګانو او اولیاء کرامو و ارواحو ته ثابت او باعث د اجر او ثواب دی، په دې کې څه خبره نه سته، خو ددې سره یو ډول قید او تخصیص لګول احداث في الدین او بدعت دی.

د اولیاء کرامو په نامه څاروي ټاکل او بیا یې مزار ته وړل، په (ما اهل لغیرالله) کې د داخلیدو د کبله شرک دی، ددې خوړل هم حرام دي، که څه هم زر واره بسم الله او الله اکبر پر وویل سي. امام رازي (رحمه الله علیه) په خپل تفسیر کې ددې په حرمت کې بیان کړی دی او ټولو فقهاء عظام ددې په حرمت متفق دي. احسن الفتاوی

که نذر د الله سبحانه وتعالی لپاره وي او ثواب یې وبزرګانو ته وي دا جائز دی. احسن الفتاوی

د فلاني په حق سره دعا کول

حکیم الأُمت حضرت مولانا اشرف علي تهانوي (رحمه الله علیه) فرمایي: بحق فلان په اعتبار د معنا یې حقیقي ناجائز دی، او په اعتبار د معنا مجازي یعني توسل جائز دی، نو په دلائلو کې تعارض نه سو پاته.

اصلاً ددې قول دوه (۲) مطلبه کیدلای سي: یو دا چې د فلاني حق پر الله سبحانه وتعالی باندې واجب دی، نو الله سبحانه وتعالی به دا کار کوي، ددې حق د امله دا قول باطل دی او ګمراهي ده، بل دا چې الله سبحانه وتعالی په خپل فضل او کرم سره د صالحو اعمالو په اجر ورکولو کې بنده ته دغه حق ثابت کړی دی.

نو اوس که یو څوک ددې صحیح مطلب په پام کې لرلو سره دا دعاء کوي، چې ای پروردګاره! زما دغه کار د فلاني په حق یا مرتبې سره راوه کړه. نو دا صحیح ده ځکه چې ددې مطلب دا سو چې د فلاني په توسل او وسیلې سره دغه کار راوه کړه او وسیله په دغه ډول مفهوم سره جائز ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د درواغو شاهدي ورکول

د حدیث شریف ارشاد دی:ـ د اسلام لومړی خلیفه حضرت ابو بکر صدیق (رضی الله عنه) فرمايي: موږ یو ورځ د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په حضور کي ناست وو، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: زه تاسي ته دري (۳) اکبر الکبائر یعني د کبیره ګناهونو څخه هم غټي ګناوي درښیم. ۱: د الله (جل جلاله) سره یو څوک شریک نیول. ۲: د مور او پلار نافرماني کول. ددې ارشاد پر مهال ده مبارک تکیه لګولي وه دې جملي ته چي ورسیدی، نو دی مبارک کښیناستی او ویې فرمایل:ـ ۳: ګناه درواغ خبره او د درواغو شاهدي ده، بیا دغه جمله په وار وار وویله تر دې چي موږ په زړه کي ویل چي کاشکي نور پټه خوله سي. بخاري، مسلم

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمايي: د درواغو شاهدي دري (۳) ځله د شرک براره ده. ابو داود، ترمذي

د حدیث شریف ارشاد دی: کوم سړی چي پر یو مسلمان داسي شاهدي ورکړي، چي هغه ددې اهل نه وي، هغه ته په کار ده چي خپل مقام په دوږخ کي وګڼي. مسند احمد، بسند رواه ثقات

په اوسني عصر کي عام خلګ په دې کبیره ګناه اخته دي، درواغ او د درواغو شاهدي ورکول بیخي هیڅ ګناه نه بولي، په اوس وخت کي خو ډیر کارو بارونه داسي دي، چي بنسټ یې په درواغو او د درواغو په شاهدي سره ایښوول سوی وي.

ډیر داسي کارونه دي، چي عموماً خلګ یې شهادت او شاهدي نه بولي، ډیر خلګ بیا داسي د درواغو شاهدي خپل مجبوري ګڼي او هیڅ فکر نه کوي، چي دا هم کبیره ګناه ده د غفلت او بي پرواهي د امله په کښي اخته یې الله (جل جلاله) دي ټول اُمت مسلمه ځیني وساتي، او الله (جل جلاله) دي هدایت ورته وکړي.

د بسم الله الرحمن الرحیم لیکل په اعدادو سره

دا د بسم الله الرحمن الرحیم د لیکلو بي عزتي یا بي آدبي ده، ځیني اشخاص بسم الله الرحمن الرحیم په داسي ډول سره لیکي (۷۸۶) د بسم الله الرحمن الرحیم داسي لیکل بلکل غلط دي.

د بسم الله الرحمن الرحیم د لیکلو صحیح طریقه: د بسم الله الرحمن الرحیم پر ځای نوري کلیمي یا (۷۸۶) لیکل د قرآن کریم، د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) او د اُمت د متوارث عمل خلاف دي.

د حدیبه په صلح کي حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د بسم الله الرحمن الرحیم لیکلو حکم وکړ، مشرکینو اعتراض وکړ او ویې ویل: (اکتب تکتب باسمک اللهم). ددې څخه معلومه سوه چي اسلام د بسم الله الرحمن الرحیم د لیکلو خاص طریقه متعینه کړې ده، ددې پر ځای د نورو کلماتو سره د بسم الله الرحمن الرحیم ثواب نه ورکول کیږي او سنت هم نه ادا کیږي. والله سبحانه وتعالی اعلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رشوت ورکولو جائز او ناجائز صورتونه

په اوسني عصر کي هري خواته د رشوت بازار ډیر ګرم دی، داسي وختونه هم پیښیږي چي ډیر شریف سړی به وي، مګر بیا به هم په رشوت ورکولو مجبوره کیږي چي رشوت ورکړي، ددي کبله ضروري ده چي د رشوت جائز او ناجائز صورتونه معلوم سي او بیا د هغه سره سم عمل وسي.

د احسن الفتاوی مولف (رحمة الله علیه) فرمایي: د رشوت اخیستلو او ورکولو بیلا بیل صورتونه دي، د هر یوه حکم لیکل کیږي:- ۱: د حکومت څخه قضاء یا داسي یو بل منصب یعني د وظیفي د لاسته راوړلو لپاره. ۲: په حاکم باندي د فصلې کولو لپاره. ۳: د اعانت علی الظلم لپاره.

په دې درو (۳) حالاتو کي رشوت اخیستل او ورکول یې هم حرام دي، که د حاکم څخه د خپل حق د منع کولو خطر وي، نو هغه ته د ظلم د ختمولو په اړه رشوت ورکول هم جائز نه دي، ځکه چي ددې څخه د حاکم عادت خرابیږي، ځکه چي بیا پر ټولو عوامو باندي د ظلم باعث یعني سبب ګرځي.

۴: د کوم چا څخه چي د تکلیف اندیښنه وي، هغه ته د رشوت ورکول جائز دي، مګر د هغه لپاره یې اخیستل حرام دي.

۵: د یو تکلیف د ختمولو یا د یوې ګټي د لاسته راوړلو لپاره په مینځ کي د واسطې جوړیدونکي یعني فقط سفارش کوونکي ته رشوت ورکول جائز دي، مګر د هغه لپاره یې اخیستل جائز نه دي.

هو! که د واسطې په ذمه کار وي، نو د هغه لپاره ددې کار اُجره اخیستل جائز دي، په دې شرط چي هغه په دې کار کولو باندي خپله قدرت ولري، ماسیوا د قدرته اعتبار نسته.

د کمیشن یا د دلالي اُجرت اخیستل

په دې موضوع کي د حنفي فقهي عبارتونه مختلف دي، مګر د عامو خلګو د ضرورت د امله د جواز قول یې مختار او مفتي بِه دی، هو! په دې کي د اُجرت معلومول ضروري دی.

د مثال په ډول: په لسو (۱۰) افغانو کي یوه افغاني هم د تعین صورت دی، یا فیصدي معلومه کړي او که د اُجرت تعین ونه سي، نو په دې صورت کي ناروا دی.

مګر په دم یا تعویذ باندي اُجرت اخیستل چي په اصطلاح کي شکرانه ورته ویل کیږي جائز ده، ځکه چي دا علاج او تداوي ده. کما صرح به العلامة ابن عابدین (رحمة الله علیه) في رد المختار

همداسي د هدایة مصنف (علیه الرحمة) هم د جواز فتوای ورکړي ده. هدایه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خيرات ورکولو سره احسان اچول

الله (جل جلاله) فرمايي: (يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَاتُبْطِلُوْا صَدَقٰتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْاَذٰى ۙ). ژباړه: ای هغه کسانو! چي ايمان ئې راوړی دی مه باطلوئ تاسي خيراتونه خپل په احسان بارولو او ايذا (ضرر رسولو) سره. (سورت البقره ـ آيت ۲۶۴)

بل ځای الله (جل جلاله) فرمايي: (اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَايُتْبِعُوْنَ مَآ اَنْفَقُوْا مَنًّا وَّلَا اَذًى ۙ).

ژباړه: هغه کسان چي خرڅوي مالونه خپل په لاره کښي د الله بيا نه ورپسي کوي (دوی) په هغه شي پسي چي خيرات کړي ئې وي احسان او نه ضرر. (سورت البقره ـ آيت ۲۶۲)

د دوهم آيت مبارک څخه داسي معلوميږي، چي د احسان اچولو ممانعت فقط په صدقاتو پوري خاص نه دی، بلکي هر څه چي د عبادت، طاعت او نيکي په لاره کي مصرف سي، هغه که په پر خپل ځان يا پر خپل اولاد او ښځي باندي وي، يا پر خپلو دوستانو قريبانو باندي وي، د ټولو دغه حکم دی چي په احسان اچولو سره د خيراتولو ثواب ختميږي، د يو داسي شخص په وړاندي خپل د احسان يا صدقي ذکر کول، چي د هغه په وړاندي د بيان کولو څخه هغه خوښي نه ښکاري، پر کوم چا چي احسان سوی وي دا هم په (مَنًّا وَّلَا اَذًى) کي داخل دی.

ددې امله علماء کرام فرمايي: په سوغات يا صدقه ورکولو سره د دعا غوښتنه کول، يا د دعا اُميد کول هم مناسب نه دی، ځکه چي د ثواب د باطليدلو خطر ځيني سته.

د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسيوا ځاروی ذبح کول

د قرآن کريم ارشاد دی: (وَلَاتَاْكُلُوْا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَاِنَّهٗ لَفِسْقٌ ؕ). ژباړه: مه خورئ تاسي له هغي چي نه وي ياد کړی سوی نوم د الله پر هغې باندي او بيشکه! چي دا خوراک خامخا ګناه ده. (سورت الانعام ـ آيت ۱۲۱)

د حديث شريف ارشاد دی:ـ څوک چي د يو چا په نوم باندي ځاروي يعني: پسه، بزه، چرګ او داسي نور... پريږدي يعني ونوموي هغه زموږ څخه نه دی. بي خوند ګناهونه

عموماً عام مسلمان په دې ګناه ډير اخته دي ځيني خلک د بزرګانو او پيرانو په نامه ځاروي نوموي يا يې د هغوی په نامه نذر کړي او ذبح يې کړي، مګر ددې څخه څه خوړل حرام دي او دا کار ګناه يې کبيره او د شرک سره مشابهت پيدا کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځه د خاوند او مزدور یا غلام د بادار په خلاف پارول

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمايي: څوک چي ښځه د خاوند او مزدور د بادار په خلاف وپاروي، يعني د ښځي يا غلام او مزدور په زړه کي مخالفت او دښمني پيدا کړي، يا د دوی تر منځ و اختلاف ته نوره تقويه ورکړي، نو هغه زموږ څخه نه دی. رواه احمد بسند صحيح

همداسي يو سړی د خپلي ښځي څخه خوابدی کول او د هغه په زړه کي نفرت پيدا کول هم په دغه حکم کي داخل دی. زواجر

علماء کرام دا هم په کبيره ګناه کي داخل ګڼي او په حديث کي يې دغه ناوړه عمل د شيطان تر ټولو ستره کارنامه ګڼلې ده. مسلم

په اوسني عصر کي دغه عمل د عامو خلګو عادت ګرځيدلی دی، که د يو ښځي د خپل خاوند يا مزدور د خپل بادار څخه په شکايت وو، نو اوريدونکی ددې پر ځای چي مشکل يې ور حل کړي، نور يې هم د هغه په خلاف پاروي د هغو تر منځ نفرت، کرکه او کينه ډيره وي او دا د ښځي يا مزدور سره همدردي يا دوستي ګڼي.

هو! همدردي او دوستي په دې کي ده چي هغوی په دې پوه کړي چي د هغه به يو عذر وو، يا يوه مجبوري به يې وه، او ګوره که تا ته د هغه څخه يو تکليف رسيدلی يې، نو د هغه په زرګونو راحتونه چي تا ته يې درکړي دي، پر هغه سترګي مه پټوه او درپياد يې کړه، خلاصه دا چي د ښځي او خاوند يا مزدور او بادار تر منځ بايد روغه جوړه وسي او دوی ټولو ته بايد ښه او مناسب نصيحت وسي چي تر منځ يې مشکل حل او ژوند يې د پخوا په ډول عادي سي.

په يو وخت کي تر يوه ډير طلاقونه ورکول

که د يو شرعي يا طبعي مجبوري د امله ښځي ته طلاق ورکول ضروري وي، نو شرعاً رواه دی، مګر سنت طريقه يې دا ده چي داسي وخت طلاق ورکړل سي، چي ښځه د مياشتني مريضي څخه فارغه وي، فقط يو طلاق ورکول مناسب دی، په يو وخت کي دري (۳) طلاقه ورکول چي عموماً په جاهلانو کي رواج لري ګناه ده.

که طلاق هم واقع کيږي عام او ناخبره خلګ ډير په دې کي مشغول دي، کله چي طلاق ورکړي نو تر درو (۳) څخه کم باندي ساه نه ايله کوي، که د يو سبب له کبله دا فکر کي وي، چي بيا د رجوع حق پاته نه سي، نو يو طلاق هم بائن کيدلای سي، تر درو (۳) پوري رسولو ته هيڅ حالت کي اړتيا نسته. الدرالمختار، بحر، وغيره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اجازې پرته د يو چا کور ته ورننوتل يا کتل

حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي: کوم سړی چي پرته د اجازې د يو چا کور ته ګوري، نو د کور خاوند ته جائزه ده چي سترګي يې راوباسي. بخاري، مسلم

د حديث شريف ارشاد دی: کوم چا که د اجازې څخه پرته د يو چا د مکان پرده پورته کړه او دننه کورته يې وکتل، نو ده يو داسي عمل وکړ چي ورته جائز نه وو. ترمذي

عام خلګ دا حکم د ښځينه په هستوګنځي پور خاص ګني، د نارينه هستوګنځي ته کتل يا ننوتل په دې کي داخل نه ګني بيله دليله په دې کبيره ګناه اخته دی.

د روح لرونکي شي په اور کي سوځل

حضرت عبدالله بن مسعود (رضى الله عنهم) فرمايي: حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) د ميړيانو يو غار وليدی چي موږ اور ور اچولی وو، رسول الله (صلى الله عليه وسلم) وفرمايل: دا اور چا لګولی دی؟ موږ ورته وويل: يا رسول الله (صلى الله عليه وسلم) موږ لګولي دی، رسول الله (صلى الله عليه وسلم) وفرمايل: په اور سره عذاب ورکول، د اور د خالق الله (جل جلاله) حق دی، وبل چا ته ددې حق نسته چي ذي روح په اور کي وسوځي. زواجر

د بيان سوو احاديثو څخه داسي معلوميږي چي روح لرونکي شي هغه که انسان وي که ځاروي که حلال وي، لکه: زياتره الوتونکي يا ځاروي او داسي نور... حرام لکه: موږک، پشي، سپی، مار، لړم، غالبوزي او داسي نور... علماء کرامو ساه لرونکي شيان په اور کي سوځل په کبيره ګناهونو کي داخل ګڼلي دي. کذافي الزواجر

هو! که د يو ضرري حيوان لکه: مار، لړم او غالبوزي د ضرر څخه د حفاظت بله لار نه وي، نو د مجبورۍ د امله يې د سوځولو اجازه سته. كذا قال الزركشي وغيره من الزواجر

په اولادونو کي برابري نه کول

که د يو کس څو ښځي وي، په هغو ټولو کي عدل او برابري کول واجب او ضروري دي، د دوی په مينځ کي خلاف عمل کول يعني د دوی تر مينځ عدل نه کول کبيره ګناه ده، همداسي په انعام، بخشش او په هر شي ورکولو کي هم برابري کول ضروري دي، په دې کي د هلک، انجلۍ، نارينه او ښځي لپاره برابره برخه ورکول په کار ده. دښځي نيمه برخه د ميراث قانون دی، په ژوند کي که مور او پلار څه شی اولادونو ته ورکوي، په هغه کي به د ښځي او نارينه برخي برابروي، ددې خلاف عمل کول ګناه کبيره ده، هو! که هلک يا انجلۍ په علم يا عمل کي د مور او پلار په اطاعت او خدمت کي تر نورو بالا وي، نو هغه ته ډير شی ورکول يا ډير محبت ورسره کول او ناز تر نورو ډير ورکول جائز دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بولو د څاڅکو څخه ځان نه ساتل

د قبر ډېر عذاب د بولو د څاڅکو څخه د ځان نه ساتلو له کبله ورکول کیږي، ددې کبله د بولو د څاڅکو څخه ډېر احتیاط وکړی.

په شریعت کي ددې وجهي د قضاء حاجت وروسته لومړی په لوټه سره استنجاء سنت ګڼل سوې ده، بیا يې په اوبو سره مینځل مقرر کړي دي، ددې لپاره چي وروسته د بولو څاڅکي عموماً راځي، چي د هغه د ختمیدلو اطمینان وسي، او د بولو پاته اجزاءوي په مکمل ډول صفا سي. ددې څخه د ځان ساتلو لپاره لاندي عملونه سنت ګڼل سوي دي:- ۱: د بولو کولو لپاره دي لوړ ځای کښيني. ۲: پر داسي مځکه دي قضاء حاجت وسي د کوم ځای څخه چي د بولو څاڅکي پر بدن او کالو باندي ونه لګیږي. ۳: د کوم طرف څخه چي باد وي د بولو کولو په وخت کي دي هغه طرفته مخ نه ګرځوي، ځکه چي باد د بولو څاڅکي د ده وخوا ته راګرځوي.

د خلګو په لاره کي مرداري اچول

د حدیث شریف ارشاد دی:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي: کوم چا چي مسلمانانو ته د هغوی په لاره کي تاوان ورسوي، پر هغه دي د مسلمانانو لعنت وي. الطراني بسند حسن

د حدیث شریف ارشاد دی:- د لعنت د درو (۳) شیانو څخه ځانونه وساتی، اصحابانو پوښتنه وکړه: هغه درې (۳) د لعنت اسباب څه شي دي؟ ده (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: د اوبو په ګودر، لاره یا د سیوري په ځای کي یعني په کوم ځای کي چي خلګ کښیني قضاء حاجت کول. مسند احمد

د دوهم حدیث څخه دا معلوم سوه چي دغه ګناه یوازي په بولو او ګندګیو پوري خاص نه ده، بلکي هر هغه شی چي خلګو ته تکلیف ورسوي، په دې کي داخل دي ناړي توکل، د نفرت او خوا ګرځیدو شیان، د کیلې پوستکي او هر ضرر لرونکي شي غورځول ګناه ده.

پرته د ضرورته سپی ساتل

کوم سړی چي د څارویو د رمې یا د کښت د ساتني یا د ښکار د ضرورت څخه پرته د شوق لپاره سپی وساتي، د هغه د ثواب څخه هره ورځ د یوه قیراط په اندازه کمیږي. بخاري، مسلم

د بخاري په یو بل روایت کي دوه (۲) قیراطه ذکر سوي دي. قیراط د وزن یو خاص مقدار دی، چي د اتو (۸) دانو وریجو ومقدار ته نژدې دی، مګر دا چي د آخرت قیراط څونده وزن يې دی او دلته ددې څونده اندازه مراد ده، دا الله سبحانه وتعالی ته معلومه ده. د حدیث شریف مطلب ظاهراً دا دی، چي د صالحو اعمالو د مجموعي ثواب څخه هره ورځ دومره اندازه کمیږي، دا احتمال هم سته چي د هر صالح عمل د ثواب څخه د یوه یا دوو (۲) قیراطو په اندازه کم سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پای

د الله (جل جلاله) د فضل او کرم څخه اُميد وار يم چي په خپل دربار کي دا کتاب را څخه قبول کړي، او الله (جل جلاله) دي يې د ټولو مسلمانانو لپاره ګټور او نافع وګرځوي، ځيني ضروري نکات چي بايد په نظر کي ونيول سي.

په اول قدم کي بايد ددې يادونه وکړم: که چيري ددې کتاب په کوم ځای کي مثلاً: په آيت، حديث، ترجمه او يا هم په املاء او انشاء کي يې کومه غلطي وي، نو تاسي کولای سي هغه ما ته را په ګوته کړی او زه يې په راتلوونکي کي اصلاح کړم، کتاب د غلطي څخه پاک او تکميل کړم، ځکه چي انسان عاجزه دی، هيڅ وخت د خطاء او غلطي څخه خلاص نه وي.

په دوهم قدم کي ددې يادونه کوم: که يو مسلمان د دغه ذکر سوو کبيره او صغيره ګناهونو څخه ځان ونه ساتي، نو لږ تر لږه خو به په دې پوه سي، چي څه کول ګناه ده او څه کول ګناه نه ده کومه کبيره ګناه ده او کومه صغيره ګناه ده او يو وخت به دا فکر ورسره پيدا سي، چي دا ګناهونو سخت عذاب لري پښيمانه به سي او پښيماني په دې باب کي د کاميابۍ کيلي ده.

په دريم قدم کي دا يادونه کوم: که څوک غواړي چي د کبيره او صغيره ګناهونو په هکله نور هم ځان پوهه او په خبر کړي، نو دغه مشهور کتاب (الزواجر عن اقتراف الکبائر) په نامه چي د علامه امام ابن حجر هيثمي مکي (رحمة الله عليه) تصنيف دی، چي په (۴۵۰) څلورنيم سوه مخونو او دوه (۲) ټوکه کي دی، چي په کښي د (۴۶۰) څلور سوه شپيته ګناهونو مفصل بيان سره د قرآن کريم او حديث د سزاو ذکر سوي دي کتلای سی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماخذونه

۱: تفسیر دیوبندي، مرتب الحاج مولوي عبدالحنان صاحب.

۲: کتاب زواجر عن اقتراف الکبائر، مرتب علامه امام ابن حجر هیثمي مکي (رحمة الله علیه).

۳: الشباه والنظائر، مرتب علامه ابن نجیم (رحمة الله علیه).

۴: بي خونده ګناهونه، مرتب مفتي اعظم حضرت مولانا محمد شفیع صاحب.

۵: کتاب الاذکار، مرتب حضرت امام نووي (رحمة الله علیه).

۶: اشباه وغیره، مرتب فتاوای علمګیري.

۷: احسن الفتاوای، مرتب علامه مفتي رشید احمد الدهیانوي (رحمة الله علیه).

۸: احیاء العلوم.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library